

ΕΣΠΕΡΟΣ

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Δραχ. 2.50

ΣΥΡΑ
Α.Ρ. VALVIS
-9.MAY.23

“ΕΣΠΕΡΟΣ,”

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΙΔΡΥΤΕΣ:

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΡΟΥΝΑΣ ΒΕΛ. ΦΡΕΡΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ:

Θ. ΒΑΛΤΑΣ — ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΡΟΥΝΑΣ — Θ. Ν. ΤΣΑΒΕΑΣ — ΒΕΛ. ΦΡΕΡΗΣ

ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ

Ἐσωτερικοῦ

Γιὰ ἕξι μῆνες Δραχ. 15
Γιὰ ἓνα χρόνο » 30

Ἐξωτερικοῦ

Γιὰ ἓνα χρόνο Φράγκα 20
Ἄγγλια σελίνια 10 — Ἀμερικὴ δολ. 2

Ἐπιταγές, γράμματα καὶ κάθε τι ποῦ ἐνδιαφέρει τὸν «Ἐσπερο»:

ΘΟΔΩΡΟ ΒΑΛΤΑ: Ρ. Ρ. Σύρα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ: Ἐνάντια στοὺς νόμους. — Scherzo.

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑΣ: Σονέττο.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΒΟΥΤΥΡΑΣ: Καὶ ἡσύχασα...

ΓΚΟΥΡΑΣ ΑΔΕΙΤΟΥΡΓΗΤΟΣ: Ὁ Πόθος.

ΑΓΗΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ: Ἀγέρας.

ΙΩΑΝ. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ὁ δρόμος μετὰ τὴν νεραντζιές.

ΟΡΑΤΙΟΣ ΦΛΑΚΟΣ: Στὴ Λύδια. (Μετ. Γερ. Σπαταλά).

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ: Αἶνιγμα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΙΝΑΛΙΩΤΗΣ: Ἀνθρώπινα καὶ Θεῖα.

Κ. Α. ΦΩΤΑΚΗΣ: Τὸ πτώμα τοῦ Σταθμοῦ.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΡΟΥΝΑΣ: Ἔταν δεῖλι.

Π. ΜΑΥΡΕΑΣ: Ἐφιάλτης.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΙΕΡΟ-ΓΙΑΝΝΗΣ: Οἱ καμπάνες.

ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ: Εἰδύλλιο.

ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΜΗΛΕΡΗΣ: Στροφές.

ΚΩΣΤΗΣ ΜΠΑΣΤΟΥΝΟΠΟΥΛΟΣ: Τὸ μπουρίνι τοῦ θανάτου.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ: Γλωσσολογικά.

Καινουργία Βιβλία. — Ἐνα γράμμα.

— ΕΙΚΟΝΕΣ —

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΣΠΕΡΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΧΡΟΝΟΣ Α'.—ΑΡΙΘ. 11

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:
Θ. ΒΑΛΤΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΡΟΥΝΑΣ
Θ. ΤΣΑΒΕΑΣ ΒΕΛ. ΦΡΕΡΗΣ

ΣΥΡΑ—ΑΠΡΙΛΗΣ 1923.

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ

ΣΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ

Στῆς Ἀθήνας τοὺς δρόμους
μεθησμένος, ξενύχτης
Μά, ὦ, κατάρα με ρήχτεις
στοὺς ἀνθρώπινους νόμους.

Τραγουδῶ καὶ μ' ἀρπάζει
κάποιο χέρι, ἄ, τὸ χέρι
ποῦ χτυπάει σὰ μαχαίρι
καὶ στὴ γῆ με σπαράζει.

Δὲ σωπαίνω! Βαθειά μου
τ' ἀηδονάκι τοῦ Ἀπρίλη
κελαϊδάει μετ' ἀχείλι
τοῦ ξενύχτη Ἐρωτά μου.

(Ἀθήνα 1923).

SCHERZO

ΣΤΟΝ ΑΓΗ ΛΕΒΕΝΤΗ

Παιγνιδιάρη, πεισματάρη
τραγουδίστρα, ποῦ περνᾷς
ἀπ' τὰ Κέντρα με κιθάρα
καὶ διπλὰ με τυραννᾷς!

Καὶ μοῦ λές: «Ἀπόψε βράδι
σὲ προσμένω καὶ νάρθεις
στὸ καλύβι μου τὸ χᾶδι
μιᾶς γλυκειᾶς ζωῆς νὰ βρεῖς...»

Καὶ διαβαίνεις! Μ' ἄν σὲ πιάσω
παιγνιδιάρη ποῦ γελάς
τὴν κιθάρα σου θὰ σπάσω
κ' ὕστερα; — θὰ με ζητᾷς!

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΟΝΕΤΤΟ

Τώρα, συχνὰ πυκνά, θαρρῶ πὼς ἅπαντα διαβαίνο
Ταξειδευτὴς γιὰ κάποιον ἄλλου, μὰ τὸ γιὰ ποῦ, ποιὸς ξέρει;
Τὸ πλοῖο μου δέρνει ὁ ἄνεμος, τὸ πέλαο τ' ἀγριεμένο,
Κ' ἐγὼ τὸ διάκι κυβερνῶ με ροζιασμένο χέρι.
Βλέπω ἓνα Φάρο ἀσάλευτο, στὴ σκοτεινιά ὑψωμένο,
Πολὺ μακρυνά, κ' ὡς νᾶτανε τὸ πολικὸ τὸ ἀστέρι,
Μὲ κατευθύνει ἀδιάκοπα, καὶ πάντα ἔχω στραμμένο
Τὸ βλέμμα ἐκεῖ, ὅταν ἄνεμος με πάει πρὸς ἄλλα μέρη.
Πόσες φορὲς λέω πῶφτασα! Χαρᾶς ἀνατριχίλα
Μὲ συνεπαίρνει σύγκορμος μὰ πὶδ μακρυνά με σέρνει
Τ' ἄγριο Στοιχειό, καὶ σὰ νὰ σποῦν τρίζουν τοῦ πλοίου τὰ ξύλα,
Τόσο ποῦ λέω πὼς τραγικὰ τὸ φῶς του ὁ Φάρος στέρνει
Καὶ μόνο τὴ σκληρὴ φωτᾷ τοῦ πέλαου τὴ μαυρίλα,
Γιὰ νὰ θαρρῶ τὸ πλοῖο μου πὼς νὰ ποντίση δέρνει.

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑΣ

ΚΑΙ ΗΣΥΧΑΣΑ...

(Συνέχεια και τέλος).

Όταν επέστρεψα βρήκα τις αδελφές μου και τη μάνα μου να έτοιμάζονται για το λουτρό.

Την Κυριακή είχα ακούση τη μάνα μου να λέει στις αδελφές μου στο τραπέζι, που είμαστε όλοι μαζεμένοι :

— Κορίτσια, απ' αύριο πρέπει ναρχίσουμε λουτρά. Οί άλλοι άρχισανε...

Πριν φύγουν τους έδωσα συμβουλές, τους είπα να μη βουτουνη, να προσέχουν, η θάλασσα δέ χωρατεύει! Να μην ανοίγονται, γιατί η θάλασσα έχει μάτια και καταπίνει...

Εμεινα μόνος στο σπίτι, άλλ' άφου σκέφτηκα, σκέφτηκα, την άγάπη μου βγήκα και πήγα ίσαμε τα λουτρά, για να τις περιμένο.

Κάθησα σ' ένα καφενεδάκι, που είταν άντικρὺ στα λουτρά, κάτω από τέντα.

Δέν πέρασε και πολύ, και τις είδα να βγαίνουν. Αὐτές δέ με είδαν, πὼς είμουνα κεί, και σηκώθηκα και τις φώναξα. Ήρθαν κοντά μου. Δέ θέλησαν όμως, να καθίσουν κέγὼ φώναξα τὸ παιδί και τὸ πλήρωσα, για να πάω μαζί τους.

Καθὼς όμως βγαίναμε απ' την τέντα, και οί αδελφές μου φλυαροῦσαν, ταράχτηκα δυνατά.

Είδα εκείνη, εκείνη να βγαίνει απ' τὸ λουτρό... Κι αὐτὴ με είχε δεῖ...

Τὴν είδα να κοιτάζει καλά τὴ μάνα μου και τις αδελφές μου.

Μὰ τί ώραία είταν, και τί βάδισμα!.

Οί αδελφές μου είχαν πάψει να φλυαροῦν και τὴ βλέπανε.

— Ώραία εἶνε, ώραία γυναίκα, εἶπε η μάνα μου, κουνίστρα όμως, πολύ!.

— Τὴ λές! ἔκανα γὼ με τὸ νοῦ μου, που ξέρεις ἐσύ!

— — —
Τὸ πρωί πέρασα απ' ἐκεῖ τὴν είδα και μοῦ χαμογέλασε γλυκά.

Πήγα ἔπειτα, και κάθησα στο καφενεδάκι, τάχα ὅτι περιμένο τις αδελφές μου και τὴ μάνα μου, για να τὴν δῶ. Εἶχα κάνει και σχέδια διάφορα...

Ἄλλὰ τί ταραχὴ αἰσθάνθηκα, ὅταν είδα να βγαίνει η μάνα μου και οί αδελφές μου μαυτὴν μαζί και να μιλοῦν...

Και ἤρθαν ἴσια σέ μένα! Ἄναμμένος και σὰ να τᾶχα χάσει, ἔβγαλα τὸ καπέλο μου και χαιρέτησα...

— Εἶνε ὁ μεγάλος ὁ Πέτρος, εἶπε η μάνα μου.

— Ἡ κυρία Παυλίνα...

Και η μάνα μου στάθηκε.

— Μαρζάκου, εἶπε κείνη χαμογελώντας.

— Τί ώραία, ἔκανε η μικρότερη αδελφή μου, ἕνα τρελλοκόριτσο, Πέτρος, Παῦλος, Παυλίνα! . Τὴν ἴδια μέρα ἐορτάζετε...

— Ἐ, ἔ, τὴς εἶπε αὐστηρά, ἀλλὰ με χαμόγελο μικρὸ η μάνα μου.

Ἡ κυρία Παυλίνα χαμογελοῦσε κέδειχνε κάτι μικρὰ δοντάκια.

Παντρεμένη είταν λοιπόν...

Προχωρήσαμε μαζί. Ἐγὼ δέν τὴν κοιτάξα. Για μιὰ στιγμή όμως, που πέρασε μιὰ ἄμαξα με δρόμο, βρεθήκαμε ἐγὼ κι αὐτὴ δίπλα. Τότε τὴν κοιτάξα. Ἄλλὰ τὸ ἴδιο ἔκανε κι αὐτὴ. Και με είδε με χαμόγελο και με μιὰ λάμψη στα μάτια...

Χωριστήκαμε λίγο πιδ πέρα απ' τὸ σπίτι μας. Ἡ μητέρα μου που τὴς τῶδειξε, τὴν παρακάλεσε να ἔρθει να πάρει κάτι, ν' αναπαυθεῖ, ἀλλ' αὐτὴ ἀρνήθηκε. Εἶπε όμως:

— Ἴσως τὸ ἀπόγευμα ἔρθω να περάσουμε λίγη ὥρα. Ἐκτὸς ἂν θέλετε να βγῆτε.

— Μπά, που να βγοῦμε!..

— — —

Και τὸ ἀπόγευμα, ὅταν ἄρχιζε η σκιά να μεγαλώνει και ὁ ἥλιος να ὑποχωρεῖ, ἤρθε με τὴ θειά της.

Και είταν αὐτὴ, κείνη η γρηούλα ποῦχα δεῖ μαζί της με τὸ κομικὸ καπελάκι.

Κι αὐτὸ φοροῦσε και τώρα.

Τὴν ἔλεγε θειά της χωρὶς νᾶνε, γιατί είταν ἑξαδέλφη τοῦ ἄντρα της. Ὁ ἄντρας της πάλι, καθὼς ἔμαθα ἔπειτα είταν ἕνα γεροντάκι πιασμένο.

Όταν με χαιρετοῦσε χαμογελώντας γλυκά, είδα στα μάτια της να φανεῖ ἕνα φωσάκι...

Ἡ γρηά, η θειά της ἄς ποῦμε, είχε ἕνα ἐλάττωμα. Εἶταν βαρύνκοος ὅσο παίρνει. Ἄλλὰ κέτσι ἀγαποῦσε τὴν ὀμιλία, να ρωτᾶ να τὴς λένε, και προδ πάντων πολιτικά.

Και ὅταν με είδε να κρατῶ μιὰ ἐφημερίδα, κοντὰ στο παράθυρο, σηκώθηκε και με πλησίασε:

— Ἐ, πὼς πάνε τὰ πολιτικά; με ρώτησε με σιγαλή φωνή, που μόλις τὴν ἄκουσα, θὰ πέσει τὸ ὑπουργεῖο;

Εἶχα σκύψει για να κούσω τι μοῦλεγε, σὰ νᾶμουν ἐγὼ κουφός.

— Ἐτσι φαίνεται, τὴς ἀπάντησα.

— Και τὴ λέει η ἐφημερίδα; πάλι σιγά, σιγά με ρώτησε.

Ἡ ἐφημερίδα που κρατοῦσα είταν παλιά, τοῦ Σαββάτου, και τὴν είχα πάρει στα χέρια μου, για να κάνω τάχα πὼς διαβάζω και να κοιτάζω τὴν Παυλίνα.

Τὴς ἀπάντησα, τὴς είπα πολλά, φωνάζοντας ὅσο

μποροῦσα για να κούσει. Κι αὐτὴ ὄλο με ρωτοῦσε. Ἄνακάλυψα όμως, πὼς είμεθα απ' τὸ ἴδιο κόμμα.

Και καθὼς μιλοῦσα κοιτάξα και τους ἄλλους. Και ὅταν προσέχανε σέ μᾶς γελώντας, ἔβλεπα τὰ μάτια τὴς Παυλίνας να λάμπουν γλυκά, κοιτάζοντάς με.

Δυὸ φορὲς ἔπειτα, που πήγα κοντά τους, είδα στα μάτια της να νάβει κείνο τὸ φωσάκι.

Φύγαμε μόλις ἄρχιζε να σκοτεινιάζει. Δέν τόλμησα να πῶ να τις συνοδέψω.

Θυμοῦμαι πὼς στο τραπέζι, κάτι θέλησα να διηγηθῶ, και τὸ ἄρχισα με τόση δυνατὴ φωνή, που ἀναγκάστηκε η μάνα μου να μοῦ πει:

— Μὰ τί, για κουφούς μᾶς πῆρες και μᾶς και φωνάζεις ἔτσι;

— — —

Οί αδελφές μου και η μάνα μου πήγαν τᾶλλο ἀπόγευμα στο σπίτι της. Ἐγὼ δέν ἐπήγα. Ἄλλὰ και οὔτε είχα περάσει απ' ἐκεῖ τὸ πρωί.

Τῶκοπα. Δέν είταν πιά ἀνάγκη. Τὴν είδα όμως, στα λουτρά, με τους δικούς μου.

Και πάλι, στα μάτια της, ὅταν με κοιτάξε είδα κείνο τὸ φωσάκι να νάβει...

Όταν γύρισαν απ' τὸ σπίτι της, μοῦ διηγήθηκαν πολλά. Ὁ ἄντρας της είταν ἕνα γεροντάκι πιασμένο, που δέ μποροῦσε οὔτε να μιλήσει. Κέμενε αὐτὸς στο μεσαῖο πάτωμα με τὴν ἑξαδέλφη του, ἐνῶ αὐτὴ κατοικοῦσε στο ἐπάνω.

Κέλεγε η μάνα μου:

— Κέχει κάνει καλά τὴ δουλιά της αὐτὴ! Ὅλη τὴν περιουσία του, που εἶνε μεγάλη πολύ, δέν ξέρει τί έχει, τὴν έχει δικιά της!..

Πόσα ἔβαλα με τὸ νοῦ μου ἔπειτα, τί σκέψεις πέρασαν απ' τὸ κεφάλι μου!

Ἄ! εἶνε κακὸς ὁ ἄνθρωπος, κακός!

— — —

Τὴν ἄλλη μέρα, και είταν πέμπτη, τὴν είδα μόνο στα λουτρά. Τᾶπόγευμα δέν τὴν είδα. Εἶχε πει, πὼς θὰ πήγαινε κάποια φίλη της...

Ἄπο ζήλεια γύρισα απ' ἔξω, ὄχι λίγες φορὲς. Ἡθελα να βεβαιωθῶ. Και βεβαιώθηκα. Εἶταν ἀλήθεια.

Πὼς ἔκανε ὅταν με είδε ξαφνικά!

— Ἄ, ἔλεγα φεύγοντας, απ' τὴν ἀγάπη καλύτερο δέν ὑπάρχει!..

— — —

Τὸ ἀπόγευμα τὴς ἄλλης ἡμέρας ἤρθε με τὴ γρηά. Αὐτὴ τὴ φορὰ όμως, ἄφησα τὴ γρηά και πήγα κέγὼ στον κύκλο.

Και ἀρρήσανε να φύγουν. Ὅταν σηκώθηκαν πῆρα κέγὼ τὸ καπέλο μου να τις συνοδέψω.

Δέν εἶπε τίποτα. Μόνο μοῦ χαμογέλασε και με κοιτάξε με τέτοιο τρόπο, που μοῦ φάνηκε σέ κείνη τὴ ματιὰ κρυβοῦταν ὁ παράδεισος, και μοῦ τὸν φανέρωνε.

Ἐξω φώτιζε η σελήνη. Και είταν και μιὰ ἡσυχία, φύλλο δέν κουνιότανε.

— Τί ώραία βραδιά! εἶπε κείνη μόλις προχωρήσαμε λίγο.

— Ναί, ναί, εἶπα ἐγὼ, κέτρεμα σὰ να μ' εἶχε πιάσει τρομερὸ ρίγος.

Πάλι σιωπὴ. Και προχωροῦσαμε.

— Δέν πάμε λίγο απ' τὴ θάλασσα; μίλησε κείνη.

— Ναί ναί, ώραία θᾶνε...

Χωρὶς να πει στη γρηά αὐτὴ, τὴς ἔνεψε ὅπως κάνουνε στους μουγκούς. Κι αὐτὴ κούνισε τὸ κεφάλι της λέγοντας:

— Μάλιστα, μάλιστα...

Πήγαμε απ' ἐκεῖ. Περάσαμε και απ' τὸ καφενεδάκι, που είτανε φωτισμένο με μικρὸ φῶς. Και κανεις στο δρόμο τὴς θάλασσας.

— Γιατί δέν περνᾶς πιά; με ρώτησε ξαφνικά.

— Ἐ, τὴς ἔκανα μόνο, με κούνημα τοῦ καφφελιοῦ.

— Τὸ κατάλαβα, εἶπε ἐκείνη.

Πάλι ἔγινε σιωπὴ. Τὸ χέρι της ἀκούμπησε, στο δικὸ μου.

Μοῦ ἤρθε να τὸ πιάσω, ἀλλὰ δέν τῶκανα. Κέτρεμα ἔτρεμα...

Σέ λίγο ρώτησε:

— Βγαίνετε τὸ βράδι;

— Κάποτε...

— Σᾶς ἐμποδίζουν να βγαίνετε συχνά.

— Μπά, ποὶς να ἐμποδίζει!.. Τὸ μικράκι!.. Δέ βγαίνω γιατί δέν ξέρω που να πάω.

— Και πέφτετε στον ὕπνο;

— Ἐγὼ ὄχι, οί ἄλλοι πλαγιάζουν πολὺ νωρίς.

— Και σεῖς τί κάνετε;

— Ἐγὼ; Διαβάζω, σκέπτομαι...

— Και τί σκέπτεσθε;

— Ἐ, πολλά και κάτι...

— Τί κάτι;

— Κάτι!.. Για πέτε μου όμως και σεῖς;

— Κέγὼ τὸ ἴδιο κάνω, σκέπτομαι πολλά και κάτι...

— Και τὸ κάτι αὐτὸ;..

— Τὸ κάτι αὐτὸ, εἶνε κάτι!..

Κοιταχτήκαμε καλά. Ἐγὼ στάθηκα. Ἄλλ' η γρηά ποῦχε προχωρήσει ἐμπρός, είχε σταθεῖ και μᾶς κοιτάξε.

Κινηθήκαμε. Ἡ γρηά μᾶς περιμένε, και μόλις φθάναμε κοντά της, στράφηκε και ἄρχισε να περπατᾶ.

— Για πέτε μου λοιπόν, σᾶς ἀρέσουν οί νύχτες;

— Ὅχι, ὄχι!.. προτιμῶ τὸ ἀπόγευμα και τὸ πρωί!

— Κι αὐτὴ η νύχτα;..

— Ἄ, αὐτὴ, ἄσπετὴν!..

Τὸ χέρι μου ἀκούμπησε στο δικὸ της. Αὐτὴ τὴ φορὰ όμως, τῶπιασα. Τᾶφησε...

Κάτι ἄρχισα να λέω σὰ μεθυσμένος... Αὐτὴ χαμογελοῦσε χωρὶς να με κοιτάζει τώρα.

Ἄλλ' ἢ γρηὶ πάλι στάθηκε. Ἄφησα τὸ χεράκι, ποὺ κρατοῦσα. Καὶ πάλι, ὅταν αὐτὴ προχώρησε, τὸ ζήτησα. Καὶ τὸ βρήκα ἔτοιμο νὰ πιαστῆ...
— — —

Τὴν ἄλλη μέρα μόνο στὰ λουτρά τὴν εἶδα. Τὸ ἀπόγευμα δὲν ἦρθε.

Τὴν Κυριακὴ ἢ μάνα μου καὶ οἱ ἀδελφές μου δὲν πήγανε στὰ λουτρά.

Πέρασα γὼ τὸ ἀπόγευμα ἀπ' τὸ σπίτι της. Καὶ τὴν εἶδα. Μὲ φώναξε καὶ τὰ μιλῆσαμε.

— Τὴ Δευτέρα τὸ βράδι, ἔ; μοῦ εἶπε καθὼς ἔφευγα.

Ο ΠΟΘΟΣ

Τὸ ἀφιερῶνω στὸ Γερ. Σπαταλά.

Πόθος ἀπὸ ζωὴ ἀνάβει μέσα μου
Κι' ἀγάπες ξεχειλίζουν τὰ στήθια μου
Ἀνατριχῶ καὶ δὲν ἀντέχω στὰ φιλιὰ σου
Ἔλα νὰ πᾶμε, Καίτη,
Στις ἀγκωνές τις πρὸς κρυφὸς τῆς γῆς
Κάτω ἀπ' τὰ πελώρια δέντρα!
Στάσιμο.

Ἔλα νὰ πᾶμε, ἔλα, τώρα τὸ δῶμα,
Στὴν τρικυμία τῶν πόθων νὰ πνιγοῦμαι!
Τὸνειρο τὸ βαθύ μας σὲ μελωδιὲς ἀτέλειωτες
Ἀλαργινὰ ἄς θρηνοῦνε μάρπες ὄνειρεμένες οἱ ἁρμονίες!
Ἔλα νὰ πᾶμε, ἔλα, κάτω στὰ δάση τὰ ἰσκιωμένα
Σιμὰ στὰ ξεχασμένα τ' ἀερογιάλια
Τὸ αἰῶνιο τραγοῦδι τῆς ζωῆς νὰ ξαναποῦμε!
Καὶ στὸ μεθύσι τὸ ἀπέραντο
Τὶ καὶ σὰν ἔρθῃ ὁ θάνατος!

ΓΚΟΥΡΑΣ ΑΛΕΙΤΟΥΡΓΗΤΟΣ

ΑΓΕΡΑΣ

Τεντώνω τὰ φτερά μου καὶ μακρὰ
Γοργοπερνῶ τὰ πέλαα καὶ τὰ δάση·
Πατρίδα μου δὲ γνώρισα καμιά,
Καὶ πόσο εἶναι στενὴ γιὰ μένα ἡ πλάση!

Κάτου ἀπ' τὸν ἥλιο ἀξένοιαστος περνῶ
Κι' ἀναταράζω τὰ πλατιά λαγκάδια·
Τὶς νύχτες, καβαλάρης τριγυρνῶ,
Ἀγκαλιαστὸς μὲ τὰ πυχτὰ σκοτάδια...

Καὶ σὰν ἀπ' τὰ ταξίδια κουραστῶ,
Δὲ γέρνω σὲ πουπούλινο κρεβάτι...
Γοργὰ τραβάω καὶ πάω γιὰ νὰ κρυφτῶ,
Στοῦ φεγγαριοῦ τὸ φλογισμένο μάτι.

Ἀθήνα.

ΑΓΗΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ

— Ναί, ναί! τῆς ἀπάντησα, ὅλο αὐτὸ στὸ νοῦ μου ἔχω!

Πέρασε καὶ ἡ Κυριακὴ καὶ ἦρθε ἡ Δευτέρα.

Ἄλλὰ τὴ Δευτέρα, εἶδα τὰ δέλφια μου καὶ τὸν πατέρα μου νὰ μὴ ξεκινοῦν τὸ πρωτὶ... Ἀνησυχῆσα.

— Μὰ δὲ θὰ φύγουν εἶπα τί κάθονται!

Πήγα καὶ ρώτησα τὴ μάνα.

— Θὰ φύγουνε, μοῦ εἶπε αὐτὴ, μὲ τὸν ἔντεκα.

Καὶ ἠσύχασα...

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΙΡΑ:

“Ο ΔΡΟΜΟΣ ΜΕ ΤΙΣ ΝΕΡΑΝΤΖΙΕΣ,,

ΣΕ ΟΜΟΡΦΑ βάζα σινικὰ μὲ τέχνη ἔχουν σκαλίσαι
Γκέισες γλυκὲς μὲ σκοτεινὰ σὰν ἔδενος μαλλιά,
Ποὺ ὡς νὰ ριγοῦν σὲ κάποιον ἀψὺ κ' ἐρωτικὸ μεθύσι
Ἔχουν τὰ χεῖλη εὐσσοινὰ καὶ λάγνη τὴ ματιά.

Γύρω τους ἀνθία ἐξωτικά καὶ λιγερὰ καλάμια,
Ποὺ γέρνουν σὰν ἐκστατικά πρὸς κάποια ὠχρὰ ποτάμια,

Πουλιὰ μὲ πόδια ἰσχνὰ, ψηλά, ποὺ μὲ φτερά ἀνοιγμένα
Σὲ κάποιες κερασιές πολύκαρπες ἔχουν σταθεῖ.
Πουλιὰ, ποτάμια, ἀνθία λαμπρά. Μὰ πλιότερο ἀπὸ μένα
Οἱ Γκέισες οἱ ἠδονόχαρες ἔχουν ἀγαπηθεῖ.

ΣΤΙΣ ΓΟΤΘΙΚΕΣ ἑμιχληρὲς πλανιοῦμαι πολιτείες
Καὶ στὰ σκυφτὰ κι ἀρχοντικά παλάτια σταματῶ
Τῶν Νιμπελούγγων τίς παλιές, ἠρώσιες ἱστορίες
Καὶ τῶν Ρολάντων τοὺς γλυκοὺς τοὺς θρύλους γιὰ νὰ πῶ.

Τὰ ὠραία παιδιὰ πρὸς τὰ σπαθιά κοιτοῦν σὰν μὲ γροί-
Μιὰ φλόγα καίει νέας ὁρῆς τῶν γέρων τὴν καρδιά[κουνε,
Καὶ τὰ κορίτσια εὐγενικὰ θλιμμένα σιωποῦνε
Σὰ νὰ σκιάζει ἕνας καημὸς τὴ θεία τους ὁμορφιά.

ΣΤΟΝ ΓΚΡΙΖΟ ἐξώστη, ποὺ μὲ μιὰν ἱπποτικὴ εὐωδιά-
Εὐγενικότητα ἤρεμα τὸ ἄσπρο γιασεμὶ [ζει
Καὶ τὰ γεισώματα ἀπαλὰ τὸ ἀγιδόκλημα ἀγκαλιάζει
Καὶ τὸ γερὰν ἀνθεῖ μὲ μιὰν ἐρωτικὴν ὁρμὴ

Σιχνὰ νὰ σκέφτομαι ἀγαπῶ μιὰ ἰνφάντισσα φλογάτη,
Ποὺ σὲ κάποια ἄλλη ὠραία ζωὴ, ἕναν παλιὸν καιρὸ
Μὲ δίψα λάγνη ἐφίλησα στὸν λιγερὸ λαιμὸ
Σ' ἕνα θλιμμένο μέσα μαυριτανικὸ παλάτι.

ΙΩΑΝ. Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΡΑΤΙΟΥ ΦΛΑΚΟΥ

ΣΤΗ ΛΥΔΙΑ

Ἦ Λύδια, ὅταν τοῦ Τήλεφου
Τὸ ρόδινο λαιμὸ ἐπαινᾶς, τὰ μπράτσα του
Τὰ χιονάτα, ὦχ! τὸ σκότι μου,
Ποὺ βράζει, ἀπ' τὴ χολή μου φαρμακώνεται.

Κατόπι ὁ νοῦς σκοτίζεται,
Τὸ χρῶμα ἀλλάζει, καὶ κυλοῦν στὰ μάγουλα
Κρύφια δάκρυα, ποὺ δείχτουνε
Πόσο ἀπ' ἀργὴ φωτιὰ λυώνουν τὰ σπλάχνα μου.

Σκάζω ἀν τοὺς ἄσπρους ὄμους σου,
Ἔξω τοῦ μέτρου ἀπ' τὸ κρασί, μ' ἐπίθεσες
Ματώνει, εἴτε ἀν τὰ δόντια του
Βούλα θυμητικὰ κολλοῦν στὰ χεῖλη σου.

Νᾶναι πιστὸς δὲ θάλπιζες
Αὐτός, ἀν μ' ἄκουες, ποὺ ληστεύει βάρβαρα
Τὰ γλυκὰ σου φιλήματα,
Πῶχει λούσει ἢ Ἀφροδίτη μὲ τὸ νέχταρ της.

Ἦ! πόσοι εἶναι καλότυχοι
Ὅσοι δεσμοὶ δένει ἄλυτα ὡς τὴν ὑστερή
Στιγμὴ καὶ δὲ χωρίζονται
Κόβοντας τὴν ἀγάπη* μὲ μαλώματα.

(Μετάφραση)

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑΣ

ΑΙΝΙΓΜΑ

Μέσ' στὴν ἐρημιὰ καὶ μέσ' στὴν παγωνιά
τίς Σπουδὲς τῆς ζωγραφίζει ἡ χειμωνιά:
Ἰσιες χαρακιές, μαύρα λιγνὰ κλαριά,
στὸν νεκρὸ οὐρανὸ γραμμένα τοῦ Βορριά.
Μηδὲ σχέδιο, μήτε νόημα πουθενά:
λιγοστὰ κλαριά, τρεμουλιαστὰ, γυμνά...
Στοῦ γιαιοῦ τὸ κάδρο, ποὺ θαμπώνει,
τὸ αἰνιγματικὸ τῆς σκίτσο ξεσηκώνει.

Μηδὲ τέχνη, μήτε σύνθεση καμμιά:
νήματα σπασμένα μέσ' στὴν ἐρημιὰ...
(Σὰν παιδιάστικες γραμμοῦλες, τσακιστές,
ἀπὸ ἀμάθευτο κοντύλι τραβηχτές,
ποὺ τὴν ΕΚΦΡΑΣΗ ζητοῦν μὲ χαρακιές
ἄτονες, ἐσωτικές, συμβολικές,
καὶ ποὺ ἡ Σύλληψη, στὴ Φαντασία δεμένη,
τὴν ψυχὴ τους δλην παρασταίνει).

Τρέμουν, δειλιασμένες Δοκιμὲς
ἀπλές, κι' ὅμοια βαθειονόητες, γραμμές,
καὶ μιλοῦνε κάποιον γριφο στὴν ψυχὴ,
γιὰ μιὰ οὐσία, μιὰ Βούληση, μιὰ ἀπλαστὴ ἀρχή...
Πότε ἀβέβαιες, πότε-πότε πρὸ σκληρῆς,
γράφουν στὸ κενό: «Μανῆ-Θεκὲλ-Φαρές»...
Μὰ ἡ ψυχὴ μου ἐντὸς στὸ νόημά τους μπαίνει:
— τὸ ἀφραστο Αἰνιγμὰ τῆς παρασταίνει.

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΚΑΙ ΘΕΙΑ

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΗΣΜΟΥΣ ΤΟΥ ΟΝΕΙΡΟΥ

Στοῦ Παντός τὴν εὐωχία...

Χάνομαι στοῦ Παντός
τὴν εὐωχία,
σὰν ἦχος ἅγιος, ἀπαλός.
Χάνομαι στοῦ Παντός
τοὺς κήπους καὶ
τοὺς λόφους τοὺς χλοερούς.
Ἐκεῖ μὲ σύνεσιν ἁρμονίζω
τὸν πόνο τοῦ Ἀνθρώπου.

Θρησκεία μέσα μου...

Θρησκεία μέσα μου
ναδὸν ὑψώνει.
... ναός, τῶν χρόνων φόβο
καὶ σεβασμό.
Θρησκεία μέσα μου,
ὁ ναός μου
τίμιος ἑκατόμυλος,
λευκομαρμάρινος, ὑψωμένος,
τεχνουργημένος εὐσεβῶς
ἀπὸ πιστὸν τεχνίτη.
Στ' ἄδυτα μέσα τοῦ ναοῦ μου
ὁ Ἀνθρώπος εἶνε ἱερούργος.

Προσεύχομαι γονατισμένος...

Προσεύχομαι γονατισμένος,
μὲ δάκρυα, ὠχρὸς καὶ σιωπηλός.
Τὶς στιγμὲς μου εὐλογῶ
καὶ τοὺς αἰῶνες.
Στὸν ναόν μου, λυτρωμένος,
στὸν ναόν μου,
εὐσεβῆς καὶ σοφός,
τὰ δάκρυά μου μακαρίζω.

Ἀθήνα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΙΝΑΛΙΩΤΗΣ

ΤΟ ΠΤΩΜΑ ΤΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

Οί τρεις πιστοί φίλοι καθούμαστε στο ίδιο καφενείο της πλατείας της Καλαμάτας και μιὰ ώρα είχε περάσει, πού διαφωνούσαμε, πού νὰ πᾶμε.

Καμιὰ φορά ἔνας—φοιτητὴς τῆς νομικῆς, εἴτανε καὶ ποιητῆς—φώναζε μὲ ξαφνικὴ χαρὰ.

— Σηκωθείτε νὰ πᾶμε στὸ κακουργοδικεῖο! . .

Ἐγὼ σούφρωσα ἀπὸ δυσἀρέσκεια τὰ μούτρα.

— Ὡχ! ἀδερφε — τοῦ ἀπάντησα — καλοκαίρι τώρα, θὰ πᾶμε νὰ κλειστούμε στὴ σάλα τοῦ δικαστηρίου; Μὲ τόση ζέστη νὰ σκάσουμε;

Κι' ὁ τρίτος—ὁ δημοσιογράφος τὸ ἐπάγγελμα—μὲ τὴν ἴδιαν χαρὰ τοῦ πρώτου.

— Θαυμάσια!—φώναξε. Στὸ κακουργοδικεῖο! Καὶ τὸ ξέχασα δλότελα. Πρέπει νὰ ῥθεις καὶ σὺ—εἶπε σὲ μένα. Δικάζεται ἕνας ἀδερφός, πού τραυμάτισε μὲ τὸν γκρά τὴν ἀδερφή του, γιὰ λόγους τιμῆς! Ἡ κόρη βυτερα πέθανε ἀπὸ τὸ τραῦμα, ἐγκαταλελειμμένη στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ! . .

— Καὶ τὸ περίεργο—προσέθεσε ὁ φοιτητῆς—πού ἀτιμάστηκε μὲ τὸ δάσκαλο τοῦ χωριοῦ, παντρεμένο κιάλας!

Κοντὰ στοὺς δυὸ σηκώθηκαν κ' ἐγὼ, καὶ σὲ λίγο βρεθήκαμε στοῦ δικαστηρίου τὴ φαρδιά σάλα, πού εἴτανε πλημμυρισμένη ἀπὸ κόσμος, καθὼς δὲ ἔκανε ζέστη, εἶχε γίνει ἡ σάλα φούρνος, πού σὲ δλων τὰ πρόσωπα ἔσταζε ὁ ἰδρώτας.

Ἡ δίκη μόλις εἶχε ἀρχίσει.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου μὲ τὰ σπιθόβολα μάτια του, ἔξυπνος ἀνθρώπος, φαινόντανε, διηύθυνε τις ἐρωτήσεις του στὸν πρῶτο μάρτυρα, ἕναν πού ἔκανε τὸν δικολάβο στὸ χωριό.

Οἱ ἄλλοι δικαστῆς, σοβαροὶ καὶ σιωπηλοί, κάθονταν πλάι καὶ πιδ πέρα μόνος τοῦ ὁ εἰσαγγελέας, πού σκάλιζε κάτι χαρτιά μπροστὰ του, ἕνας γεροντάκος ἀσπρομάλλης, πού καμμιὰ ἐντύπωση δὲν ἄφινε.

Ἀπὸ κάτω ὁ δικηγόρος κρατοῦσε σημειώσεις, τὸ «ἀτηδόνι», ὅπως τὸν ἔλεγε ὁ κοσμάκης.

Καὶ στὴν δεξιὰ πλευρὰ οἱ ἑνορκοὶ, ἀνθρώποι καλῆς τάξεως, πού οἱ φαλάκρες μερικῶν γυαλίζανε ὑπὸ τὰ ἠλεκτρικὰ φῶτα τῆς σάλας, κεφάλια τόσα παρατεταγμένα, γιομισμένα ἀπὸ τοῦ νόμου τὴ σοφία, πού ἔλεγες, πὼς ἀδύνατο ἔστεκε, ἀπὸ δαυτὰ νὰ βγεῖ ἀδικία ἐναντῖα τοῦ κατηγορουμένου, ἢ τοῦ θύματός του, πὼς ἡ ἀπόφαση θὰ εἴτανε ἀληθινή, ἐκείνη πού θὰ ἱκανοποιούσε τὸν Θεὸ καὶ τὴν κοινωνία μαζί.

— Μόλις ἀκουσες τὸν πυροβολισμό—ρωτοῦσε ὁ πρόεδρος τὸν μάρτυρα—εἶπες πὼς ἔτρεξες ἀμέσως στοῦ κατηγορουμένου τὸ σπῖτι. Λοιπόν, πές μου τώρα, μὲ λεπτομέρεια, τί εἶδες κι' ἀκουσες.

Ὁ μάρτυρας μὲ τὴ μέσησιακὴ σουρτὴ προφορὰ

του, πού μερικὲς φράσεις παίρναν παράταση, διηγότανε:

— «Ἀνέβηκα τὴ σκάλα μὲ τὸ θάρρος πούχα μὲ τὸν Ἀντρέα, καὶ σὰν ἔφτασα στὸ ἐπάνω πάτωμα, στὸ χαγιάτι, τὸν εἶδα μὲ τὸν γκρά στὰ χέρια ν' ἀνοίγει τὴν πόρτα μιᾶς κάμαρας καὶ νὰ τρέχει πάνω μου, μὲ ἀγριεμένα τὰ μάτια του καὶ τὰ μαλλιά του σηκωμένα. Ἀπ' τὴν κάμαρα μέσα ἀκούγονταν γυναικίως φωνές σὰν οὐρλιασμα. Ἀντρέα! τοῦ φώναξα, τί ἔκανες; Πέρασε πλάι μου καὶ μοῦ εἶπε γρήγορα, σαστισμένα. «Τὴ σκότωσα τὴν ἀτιμη!» Κ' ἔφυγε ἀπ' τὰ μάτια μου σὰν λάμψη περστικῆ, ἐνῶ τὰ πόδια μου χτύπησε ὁ γκράς πού πέταξε κάτω. Βρέθηκα στὸ σπῖτι μονάχος. Ὁ ἄλλος ἀδερφός τοῦ Ἀντρέα ἔλλειπε στὸ μαγαζί του. Στὴν κάμαρα μέσα ἀκούγονταν διαπεραστικὲς οἱ φωνές τῆς δδύνης, πού σὰν θελόνες τρυπούσανε ὄλο μου τὸ σῶμα. Προχώρησα. Ἐφτασα στὴν πόρτα. Τὸ θέαμα πού εἶδα δὲν θὰ ξεχάσω ποτέ. Καὶ τούτῃ τὴ στιγμὴ ἀνατριχιάζω σὰ νὰ κρυώνω. Ἡ Βασιλικὴ, τοῦ Ἀντρέα ἡ ἀδερφή, στὸ πάτωμα ξαπλωμένη καὶ στὸ ἕνα χέρι στηριγμένη, κολυμβώντας στὸ αἶμα, πού χυνότανε ἀπὸ πάνω της, ζητοῦσε βοήθεια. Ἀπ' τοὺς πόνους εἶχε σχίσει τὸ πουκαμισάκι της, καὶ τὰ στήθια της τὰ εἶδα ξεγυμνωμένα, μὰ κόκκινα καὶ τὸ πουκαμισάκι της ἀπὸ ἄσπρο θαμένο κόκκινο, κι' αὐτὸ ἀπὸ αἶμα. Ἀμέσως ἔτρεξα, τὴ σήκωσα καὶ στὸ κρεβάτι τὴν ξάπλωσα. Καὶ τὰ ρουχὰ της διασπικὰ ξεκολλοῦσα ἀπ' τὸ αἶμα, ὅπως ξεκολλᾶμε τὰ χαρτιά ἀπ' τὸ ματωμένο κρέας. Εἶχε χτυπηθεῖ κατὰστάθη. Ἀνάμεσα τῶν θυζιῶν της, ἡ σφαῖρα τοῦ γκρά εἶχε ἀνοίξει μιὰ τρύπα μεγάλη κ' ἡ δυστυχισμένη στριγγὰ φώναζε. «Ἄχ! ὁ κακούργος, ὁ φονιάς, μ' ἔφαγε! . .»

Μιὰ χλωμάδα κερσοῦ πού καίει εἶχε χυθεῖ σὲ δλων τὰ πρόσωπα. Κ' ἡ ἀναπνοὴ τους δυσκολευότανε μὲς τὰ κύματα τῆς ἀγωνίας. Ὁ ἰδρώτας ἔσταζε περισσότερος ἀπ' τὴ φρίκη, πού ἔδωσε μὲς τις ψυχὲς τῶν ἀκροατῶν, ἡ τραγικὴ διήγηση τοῦ μάρτυρα,

Εἶχα νευριάσει ἐναντῖα τοῦ φονιά. Καὶ ζήλεψα τοῦ εἰσαγγελέα τὴ θέση. Ὁ μαύρος ἀδερφός, θάρρεψε τὴν ἀδερφή του γιὰ πρόβατο νὰ τὸ κυλίσει ἔτσι στὸ αἶμα. Γιὰ τὴν τιμὴ! Ν' ἀφαιρέσει τὴ ζωὴ μιᾶς ὑπαρξῆς στὸν κόσμο τοῦτο, γιὰ νὰ ζήσει αὐτὸς ὡς τίμιος, εὐσυνείδητος. . . δολοφόνος! Μιὰ νιά, στὸ ἀνθος τῆς ἡλικίας της, πού κι' ἂν ἡ ἄμοιρη ἀμάρτησε, ἡ ψυχὴ της δὲ φάνηκε ἱκανὴ νὰ ἐγκληματίσει, σὰν τοῦ ἀδερφοῦ, πού μὲ τὸ δάχτυλο στὴ σκανδάλῃ, πυροβολώντας, δὲ λογάριασε, κείνες τις στιγμῆς, πώς, κι' ἂν ἡ ἀδερφή του ἔχασε τὴν πέτσα τῆς παρθενιαῆς, αὐτὸς, μὲ τὸ νὰ τὴ σκοτώσει, γινότανε πιδ ἁμαρτωλός, ἕνας φονιάς, ἕνα κτῆνος, ἕνας πιδ ἀτιμὸς ἀπὸ αὐτὴ! . .

Κι' ἄλλοι μάρτυρες περάσανε μὲ τὴ σειρά τους, ὁ

Κουτσάφτης πούχε κουρεῖο κάτω ἀπ' τὸ σπῖτι τοῦ κατηγορουμένου, ὁ Ζουναρᾶς, ὁ ταβερνιάρης κι' ἄλλοι, πού ὁ πιδ σοβαρὸς εἴτανε ὁ πρῶτος μάρτυρας.

Ἀπ' τις καταθέσεις μάθαμε, πὼς ἡ ἀδερφή ἔζησε μὲ τὸ τραῦμα στὰ στήθια. Ἀλλὰ καλλίτερα νὰ πέθαινε. Γιατὶ ἔζησε, γιὰ νὰ πεθαίνει λίγο-λίγο, σὰν σκυλὶ πού ἀρχίζει νὰ μὴν τρώει, νὰ ξερνάει καὶ ν' ἀδυνατάει. Ἔτσι σὰν σκυλὶ πού τῆς ἔμελλε κι' αὐτῆς νὰ πεθάνει ὅπως τὰ φωνάζανε οἱ μάρτυρες, κι' ὁ Κόλλιας ὁ πεταλωτῆς τοῦ χωριοῦ—ὁ κομικότερος ἀνθρώπος τοῦ χωριοῦ, πού σὲ ὅποια παρέα ἔβαζε τὸν ἑαυτὸ του, ἔπρεπε ὄλους νὰ τοὺς κάνει νὰ κρατᾶνε τὴν κοιλιά τους ἀπ' τὰ γέλια.

Ὁ Κόλλιας, κοντοῦ ἀναστήματος, φοροῦσε πανταλόνι σὰν Ἐγγλέζου ναῦτη, στενὸ ἀπάνω καὶ φαρδιὸ κάτω, ἕνα σελάχι στὴ μέση ζωσμένος καὶ τσαρούχια στὰ πόδια μὲ καινούργιες μαῦρες φουδιες.

Ἀπολογιότανε κ' ἔγερνε μπροστὰ τὸ κορμί του, σὰ νάθελε μὲ τὸν πεινὸ τοῦ νὰ σκουντίζει τὸ ἀκροατήριον. Δὲς καὶ κάθε λέξη ἔδωαινε ἀπ' τὸ στόμα του, ἐπειδὴς ταινοῦσε.

Ρωτοῦσε ἕνας δικαστῆς τὸν Κόλλια.

— Μετὰ τὸ ἐγκλημα καὶ τὴν ἀνάρρωση τῆς Βασιλικῆς τί γνωρίζεις; Εἶνε ἀλήθεια, πὼς ὁ Μάρκος ὁ δ ἀδερφός της—ὁ μπακάλης κι' ὄλοι οἱ συγγενεὶς της τὴ μισήσανε, τὸ χωριὸ δλάκερο, καὶ τὴν ἀφήσανε νὰ κοιμάται στὸ σιδηροδρομικὸ σταθμὸ, ἐκεῖ νὰ ζητιανεύει, ἀπ' τοὺς ἐπιβάτας τῶν τραίνων; . .

Ὁ Κόλλιας κούνησε τὸ κεφάλι, τσίινισε πίσω τὸ ἀκροατήριον καὶ μὲ τὴν ψηλότονη φωνή του, πού εἶχε πάντα τὸν τόνο κάποιος διαμαρτυρίας, ἀπάντησε.

— «Ὅλα εἶνε ἀλήθεια πέρα γιὰ πέρα, κ. δικαστῆς.

Ἡ Βασιλικὴ γυροῦσε στοὺς δρόμους καὶ στ' ἀμπέλια τοῦ χωριοῦ, σὰν ἀδικη κατάρρα. Πεινοῦσε ἡ κοπέλλα καὶ νὰ βάλλει μιὰ μπουκιά στὸ στόμα της ζητοῦσε. Μὰ ποῖος νὰ τῆς δώσει; Ποιὰ νὰ τὴ λυπηθεῖ; Τὰ κοριτσόπουλα στὸ διάδα της λέγανε. «Νὰ ἡ ἀτιμη περνάει, αὐτὴ πού πῆρε στὸ λαιμὸ της τὸν Ἀντρέα τὸ λεβέντη». «Νὰ ἡ ἀτιμη, πού λέρωσε ἕνα τίμιον σπῖτι». Καὶ μερικὲς κοτσομπόλες. «Μωρὲ ἀκούς ἡ φακλάνα νὰ δώσει τὸ κορμί της σ' ἕνα δάσκαλο παντρεμένο μὲ παιδί;» Αὐτὲς τις βρουσιές, βέβαια, ἡ κοπέλλα ἀκουγε, κ' ἦρθε στὴν ἀνάγκη νὰ κάνει στέκι στὸν σιδηροδρομικὸ σταθμὸ, γιὰ νὰ μὴ δλέπει πιδ μπροστὰ της τοὺς ἐχθροὺς της. Ἐκεῖ ἀπλωνε τὸ κουρασμένο χέρι της στοὺς ἐπιβάτες, πού κατεβαίνανε κι' ἀνεβαίνανε στὸ τραῖνο καὶ μάζωνε πεντάρες, δεκάρες, ἀπ' αὐτοὺς, πού οἱ πιδ πολλοὶ δὲν ξέρανε τὸ θλιβερὸ ἱστορικὸ της. Δὲν εἴτανε πιδ ἡ Βασιλικὴ πού ἡ ὁμορφιά της σὰν ἥλιος ἔλαμπε στὸ χωριὸ μας. Εἶχε μένει ἡ σκιά ἐκείνης τῆς ἀρχοντοκόρης. Μιὰ ζητιάννα! Ἐνα πρόσωπο ὀργωμένο ἀπ' τὴν πείνα καὶ τις δδύνες. Μὲ τὸ ἕνα πόδι στὸν τάφο. Ἐνα σκιάχτρο ἐκεῖ πεταμένο, πάνω σὲ μιὰ ψάθα, πού ἔγερνε νὰ κοιμηθεῖ τις νύχτες,

κάτω ἀπὸ ἕνα ὑπόστεγο, πού τὴ βροχὴ ἐγλύτωνε, ὄχι ὅμως καὶ τοὺς ἀνέμους καὶ τὸ κρύο! Καὶ . . . πέθανε ἐκεῖ, ξένη ἀπὸ συγγενεὶς καὶ φίλες καὶ θάφτηκε κλεισμένη στὸ πιδ φτωχὸ φέρετρο, πού γνώρισα, σὲ ἄλλες πεθαμένες τοῦ χωριοῦ μας, θυμάμαι, ναί, γιατί συναπάντησα τῆς ἄμοιρης τὴν κηδεῖα στὸ δρόμο: ἕνας παπᾶς ἀκολουθοῦσε καὶ μπροστὰ ἕνα παιδί, πού τὸν σταυρὸ κρατοῦσε καὶ μοναχὸ του ψιθύριζε στὴν ἡσυχία τις νεκροφαλμωδιες.

Γύρισα καὶ κοίταξα τῶν δυὸ φίλων πλάι τὰ μάτια κ' εἶδα πού τὰ δάκρυα τρέχανε, σὰν τὰ δικά μου.

Ὁ πρόεδρος ψύχραιμος—γιατὶ δὲν ἔκλαψε οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ ἄλλοι δικαστῆς—ρώτησε σιγά.

— Ἐσὺ Κόλλια δὲ λυπήθηκες νὰ τὴν πάρεις νὰ τὴ στεγάζεις;

Ἀκούμπησε τὴν παλάμη του ἀνοιχτὴ στὰ στήθια του, σὰ νὰ ἔδινε μουντζα στὸν ἑαυτὸ του.

— Ἐγὼ; Μπα. . . Μ' ἀφοῦ ὁ Μάρκος ὁ μαγαζάτορας δὲν τὴν ἔπαιρνε ἐγὼ ὁ φτωχότερος πεταλωτῆς θὰ τὴν ἔπαιρνα νὰ τὴ στεγάζω; . .

Ὁ Εἰσαγγελέας κούνησε τὸ κεφάλι.

— Ἐνας φιλεὺσπλαγχνος—εἶπε—δὲ βρέθηκε, ἐπὶ τέλους;

Ὁ Κόλλιας τσίινισε κι' ἀπάντησε.

— Κανείς, κύρ-Εἰσαγγελέα. Οὔτε ὁ παπαμανώλης, τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωριοῦ μας ὁ ἱερέας.

— Φρίκη!—Εἶπα στοὺς φίλους μου. Μὰ σὰν ἄκουσα κάτι παράξενες κρίσεις φρένιασα σύγκορμος. Ἄκουσα ἀνθρώπους πλάι μου νὰ λένε. «Ὅλο τὸ χωριὸ ἀπέδειξε πόσο τίμιον εἴτανε. Ὅπως ἀξίζει». Καὶ μοῦ ἦρθε νὰ ὑψώσω φωνή. Κ' εἴτανε οἱ ἀνθρώποι ὅπως τοὺς πρόσεξα, πού ἐννοοῦνε νὰ φρουροῦνε τῶν κοριτσιῶν τους τὴν παρθενιαὶ μὲ τὴν κουμπούρα. Εἶχανε μούτρα ἄγρια, χοντροκαμωμένα. Τὰ μάτια πεταμένα. Μορφῆς δαμένες στὴν αἰμοβορία, στὴ σκληρότη. Σὰ νὰ μὴ γελάσανε ποτές στὴ ζωὴ τους. Ἀνθρώποι πού μοιάζανε μὲ τὸν κατηγορούμενον.

Καὶ πάλι ρώτησε συγκινημένος ὁ εἰσαγγελέας.

— Καὶ πέθανε ἀπ' τὴν πείνα στὴ ψάθα;

— Μάλιστα! Ἀπ' τὴν πείνα καὶ τὸ τραῦμα! . .

— Φρίκη!—φώναξε καὶ κουνήθηκε στὴ θέση του ἀπὸ νεῦρα, χτυπώντας μὲ τὴ γροθιά του τὴν ἔδρα, μεριάζοντας τὰ χαρτιά του, μὲ θυμὸ νὰ τὰ πιάσει ὄλα νὰ τὰ σχίσει, νὰ τὰ κάνει κομματάκια.

Ἀφοῦ ὄλ' οἱ μάρτυρες καταθέσανε, ὅτι γνωρίζανε,—ἐχτὸς τοῦ δάσκαλου, πού δὲ θυμάμαι, γιατί ἀπουσίαζε—ἦρθε καὶ ἡ σειρά τοῦ κατηγορουμένου,—ἕνας ἀντρακλας, πού ἡ αὐστηρὴ μορφὴ του ἔφερε ὄλα τὰ σκοτεινὰ χρώματα τοῦ ἐγκληματίου πού στίς φλέβες του ἔτρεχε θερσοῦ αἶμα.

— Βρισκόμουνα στὸ μέτωπο—εἶπε ἄρχισε τὴν ἀπολογία του, μὲ ψυχραιμία ἀναίσθητου—ὑπερασπίζοντας τὴν πατρίδα, ὡς στρατιώτης. Ἀλλὰ κατὰ τὸ διά-

στημα της απουσίας μου ή αδερφή μου, που έμεινε στα χέρια του μεγαλύτερου αδερφού μου, — γονείς δέν έχω, είνε πεθαμένοι — θεώρησε καλό να τὰ φτιάξει με τὸ δάσκαλο τοῦ χωριού ἕνα παντρεμένο, καὶ με δαυτὸν νὰ χάσει τὴ τιμὴ της!.. Τὸ ἔμαθα καὶ σκύλιασα. Ἦρθε ἡ ἡμέρα ποὺ ἀπολύθηκα. Γύρισα στὸ χωριό μου. Μπήκα στὸ σπίτι, βρήκα μπροστά μου τὴν ἀδερφή μου, μόλις τὴν εἶδα ταραχτήκα, μοῦ ἤρθε τὸ αἷμα στὸ κεφάλι, κι' ἀμέσως ξεκρέμασα ἀπ' τὸν τοῖχο τὸν γκρά, ἔβαλα μέσα ἕνα φυσίγγι, καὶ πυροβόλησα ἐναντίο της!.. Αὐτὸ ἔπραξα κ. δικαστές, χάριν τῆς τιμῆς μου, γιατί ἔπρεπε νὰ τὸ πράξω, γὰρ νὰ ξεπλύνω τὸ αἷσχος τῆς οἰκογενείας μου!..»

Κάθησε στὸ σκαμνὶ τοῦ ἀτάραχος, με τὴν πεποίθησι, ποὺ φαινότανε, ὅτι εἶχε πῶς θὰ βγεί ἀθῶος. Καμμιά τύψη δέν εἶχε ἡ συνείδησή του καὶ περίμενε ἀπ' τὸ ἀκροατήριον... χειροκροτήματα...

Ὁ εἰσαγγελέας σηκώθηκε. Ἀνακάτωσε πάλι τὰ χαρτιά του. Ξερόβηξε. Σιωπὴ ἄκρα βασιλευε, σὰν σ' ἐκκλησιὰ τὴ νύχτα.

Ὅτι εἶχε νὰ πει ἐναντίο τοῦ ἐνόχου καὶ ὑπὲρ τοῦ θύματός του, τὸ εἶπε με τὴν ἀσθενικὴ φωνή του, ἀπ' τὴν ὁποῖα οἱ ἀκροατὲς καὶ ἐγὼ δέν εἶχαμε καθόλου ἐνθουσίασθεϊ. Μίλησε σύμφωνα με τὸ νόμο, με ἀντιλήψεις παλιές, ἀρκετὰ περιορισμένες. Στὸ τέλος δὲ τοῦ λόγου τοῦ ζήτησε, ὑψώνοντας τὴ γεροντικὴ φωνή του, τὴν ἱκανοποίηση τοῦ θύματος, διὰ τῆς τιμωρίας τοῦ ἐνόχου.

Πέρασε πέντε λεπτῶν διάλειμμα. Στὴν αἴθουσα οἱ πολῖτες συζητούσανε πάνω στὴ δίκη με θόρυβο. Οἱ γνῶμες ὁμοῦ τῶν περισσότερων με λύπη μου ἀκούγα ποὺ εἶχανε ταχθεῖ ὑπὲρ τῆς ἀθώωσης τοῦ ἀδερφοῦ. Πρὸς χάριν τῆς αἰώνιας τιμῆς! Χάριν τῆς ὁποίας ἔως τώρα κυλιστήκανε στὸ αἷμα, σὰν πρόβατα στὸ σφαγεῖο, σωρὸ γυναῖκες.

Οἱ δικαστὲς πήρανε τίς θέσεις τους. Ἦσυχία καὶ τάξη στὴν αἴθουσα.

Ὁ δικηγόρος τὸ «ἀηδόνι» σηκώθηκε καὶ με τὴ ρητορικὴ του δεξιότη, ποὺ εἶχε, ἀρχισε ν' ἀναπτύσσει διάφορα ἐπιχειρήματα καὶ κοπίαζε ἢ ὑπεράσπιση, χυνότανε ἰδρώτας ἀπ' τοῦ δικηγόρου τὸ πρόσωπο, κόπιαζε ἢ γλώσσά του, ἀπ' τὴν κούραση, νὰ διαφωνήσει, νὰ πείσει τοὺς ἐνόρκους, γὰρ νὰ μὴ δικάσουν ἕναν ἀθῶο φονεῖ!

«Καθ' ὃν χρόνον, ἔλεγε, κ. δικασταί, ὁ κατηγορούμενος ὑπερήσπιζε τῆς πατρίδος τὸ ἔδαφος, προτείων τὰ στήθη του εἰς τὰς σφαῖρας τοῦ ἐχθροῦ ἢ ἀδελφῆ του, τὴν ὁποῖαν ἀφήκε νὰ διαφυλάξῃ, τὸ σπίτι, προσέβαλε τὴν τιμὴν καὶ ὑπόληψιν τῆς οἰκογενείας του, κυλισθεῖσα εἰς τὸν θόρυβον».

Κὲ δταν ἤρθε ἡ σειρά νὰ δικαιολογήσει τὴν ἀδερφή, ποὺ ζητιάνευε στὸ σιδηροδρομικὸ σταθμὸ καὶ ποὺ πέθανε στὴ ψάθα σὰν σκυλὶ ψωριάρικο, νὰ δικαιολογήσει τὴν ἀναίσθησία καὶ τὴν ἀσυνειδησία τοῦ χωριού

ἄλου, ἐκύλισε τὰ ἐπιχειρήματά του τεχνικά, πάνω στὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τοῦ τόπου.

Ἄ! με πόσο μῖσος ἀκούα αὐτὰ τὰ λόγια. Καὶ πιστευα, πῶς ὁ ἄνθρωπος, ποὺ τὰ ἔλεγε, σὰν συνήγορος τὰ ἔλεγε, ἀπὸ δυσάρεστο ἀνάγκη, νὰ ὑπερασπίσει μιὰ πράξη, ποὺ κι' αὐτὸς θὰ γνῶριζε πῶς ἔπρεπε νὰ χτυπηθεῖ ἀλύπητα.

Καὶ τελειώνοντας τὸ λόγο του, γιομάτος κούραση, ζήτησε τὴν ἀθώωση τοῦ κατηγορουμένου!..

Οἱ δικαστὲς, οἱ ἔνορκοι περάσανε σὲ ἰδιαίτερη αἰθουσα νὰ σκεφθοῦνε καὶ ν' ἀποφασίσουνε.

Τὸ ρολόγι τῆς Ὑπαπαντῆς, τῆς ἐκκλησιᾶς, χτυποῦσε με τὴν καμπάνα τοῦ τῆ γλυκότητος, μεσάνυχτα.

Στὸ διάλειμμα ὁ κοσμάκης συζητούσε με θόρυβο. Κ' οἱ γνῶμες παλέθανε. Γιατὶ ὑπῆρχανε δυστυχῶς, οἱ περισσότεροι, ποὺ περιμένανε ἀθώωση τοῦ ἀδερφοῦ. Γὰρ νὰ μὴ κατεβεῖ ἢ... κυρία Τιμὴ ἕνα σκαλοπάτι πρὸ κάτω ἀπ' τὸν κόκκινο θρόνο της...

Ὁ δικηγόρος δεχότανε συγχαρητήρια. Ὁ κατηγορούμενος ἀτάραχος, ἀναίσθητος, σὰν πέτρινος.

Κ' οἱ γνῶμες οἱ κακὲς νικούσανε. Ἄκουγα με τ' αὐτιά μου ὀλοῦθε τεντωμένα. Ἐῖστανε οἱ ψυχὲς ποὺ διψούσανε σὰν τίγρεις νὰ χυθεῖ αἷμα χάριν τῆς τιμῆς. Ποὺ εἶχανε γνῶμη τέτοια προεξωφλισμένη, σὲ ὅμοια περίσταση, νὰ μιμηθοῦνε τὸν κατηγορούμενο. Μιὰ τέτοια ἀπόφαση προσχεδιασμένη, μελετημένη. Σὰν τοῦ δολοφόνου τὸ μυαλὸ ποὺ σχεδιάζει πρῶτα τὴν πράξη, τὴ μελετᾷ, κ' ὕστερα ἐνεργεῖ, κ' εἶνε γι' αὐτὸ ἔνοχος μέχρι καρμανιόλας.

Ἐγὼ κ' οἱ φίλοι μου εἶχαμε βγεί στὸ μπαλκόνι τοῦ κακουργοδικείου, νὰ μᾶς πάρει λίγος ἀγέρας, νὰ στεγνώξῃ ὁ ἰδρώτας, καὶ τὰ κουβεντιάξουμε.

Καὶ τοὺς μιλοῦσα γιὰ μιὰ παράλειψη τοῦ δικαστηρίου, τοῦ εἰσαγγελέα. Τὴν ἡλικία τῆς κόρης, ποὺ μετροῦσε τὰ τριάντα πέντε χρόνια. Τὴν ἀδιαφορία τῶν νὰ τὴν ἀποκαταστήσουνε ἀφοῦ παράδες εἶχανε. Καὶ τὸ βασανισμένο πλάσμα ἐπὶ τέλους βρήκε ἕναν νὰ σβύσει τὴ φλόγα τῆς νιότης, ἕναν ποὺ νὰ σβύσει τὴ δίψα τοῦ κορμιού της, κι' αὐτὸς εἶτανε ὁ παντρεμένος δάσκαλος, ὁ ξένος ἄνθρωπος, ποὺ δέν περίμενε μέλλον ἀπὸ δαυτὸν. Καὶ τοὺς ἔλεγα με ζωηρότη φωνῆς: Ἄπ' τὴ μιὰ μεριά, ἀγαπητοί μου φίλοι, δείχνουμε σκληρὴν ἀδιαφορία γιὰ τὴν ἀποκατάστασι στὶς ἀδερφές μας, κι' ἀπ' τὴν ἄλλη ζεστὸ ἐνδιαφέρο, ἐπειδὴς δέν κρατήσανε τὴν τιμὴ τους ἐκδίκηση μέχρι τάφου, κ' ἐλπίδα ὕστερα, νὰ μᾶς ἀθώωσει ἡ Δικαιοσύνη!

Ὁ φοιτητὴς καὶ ποιητὴς γούρλωσε τὰ μάτια του, ἢ μορφὴ του γίνηκε ἀμέσως ἀλλοιώτικη καὶ μοῦ εἶπε.

— Γι' αὐτὸ ἡ ἀπόφαση τοῦ δικαστηρίου πρέπει νὰ εἶνε παραδειγματικὴ. Τὸ πελέκι τῆς δικαιοσύνης νὰ χτυπήσει ἀλύπητα, κατακέφαλα.

Κι' ὁ ἄλλος με τὸν ἴδιο θυμὸ, κουνώντας τὸ χέρι καὶ πέρνωντας λάμψη ἐσωτερικὴ ἢ φυσιογνωμία του μοῦ ἀπάντησε.

— Τότες μόνο οἱ ἐγκληματίες θὰ συμμορφωθοῦνε κ' ἡ κοινωνία θὰ ἡσυχάσει ἀπὸ τὰ τέτοια δράματα τιμῆς, ποὺ ὀλοένα πληθαίνουνε. Ὅταν τὰ τέτοια ἦθη καὶ ἔθιμα κοποῦνε ἀπ' τὴ ρίζα τους.

Οἱ δύο φίλοι δέν εἶχανε τῶν ἀγριανθρώπων τίς γνῶμες. Ἐῖτανε οἱ νέοι με τίς νέες ἀντιλήψεις, ποὺ τρέχουνε σὰν ποταμάκια, ποὺ τὴ γιάλινη ἐπιφάνειά τους δὲ λερώνει βορρος. Οἱ νέοι ποὺ δνειρευτήκανε νὰ ἰδοῦνε στὴν πόλη τους θέατρο, φθεῖο, βιβλιοθήκη. Καὶ τὰ δικαστήρια, προκειμένου γιὰ τέτοιου εἴδους ἐνόχους, νὰ τιμωροῦνε ἀμείλιχτα.

Ἡ πόρτα τῆς αἰθουσᾶς ἀνοιξε. Ὁ πρόεδρος ἐπήρε τὴ θέση του. Χτύπησε τὸ κουδοῦνι. Σιωπὴ, ἡσυχία καὶ τάξη βασιλέψε. Ἀνυπομονησία.

Ἡ ἀπόφαση βγήκε.

ΕΙΤΑΝ ΔΕΙΛΙ

Τῆς Κ. Σ.

Ἦρθε στιγμὴ, ποὺ μεῖδες καθισμένο
Στὸ πλάγι σου, χρυσόγελα τὸ δεῖλι
Τὴν ὦρα ποὺ σκορποῦσε ὄνειρεμένα...
Στιγμὴ προδότρα!
Μ' εἶχαν τὰ δύο σου μάτια μεθυσμένο
Βαρειά, ποὺ δέν ἐζήτησα τὰ χεῖλη
Νὰ σμίξω στὰ δικά σου, τὰ γραμμένα.
Κ' εἶταν τὸ στόμα σου κεράσι,
Κ' εἶταν τὰ χεῖλια σου ὠρμασμένα
Γιὰ τῆς ἀγάπης τὸ γιορτάσι...

Ὁ πόθος λὲς τῆς σάρκας εἶχε σβύσει,
— Κι ὁμως με καῖγαν πιθυμίες —
Τρανὸ βωμό, ἢ ψυχὴ μου σοῦχε στήσει,
Εἶχε καὶ κείνη γονατίσει
Σὰ μοναχὴ στὶς ἐκκλησιές.

Μιὰ ψαλμοδιὰ
Τὰ κελαδήματα
Καὶ τὰ φιλήματα
Στὴ λειτουργιά!
Καὶ θυμιατὰ ποὺ θυμιατίζαν,
Ἄνθια δροσάτα ποὺ σκορπιζαν
Λάγνα μύρα
Ὅλογρα...

Κι ἡ φαντασιά μου
Ὀνειροπλάστρα,
Ζητοῦσε θρόνο
Βασίλισσά μου

Ὁ κατηγορούμενος κηρύχτηκε ἀθῶος!...
Αἷσχος!

Κατέβηκα με τοὺς συντρόφους μου γρήγορα τὴ σκάλα καὶ βρεθήκαμε στὸ δρόμο.

Ἀπὸ τρεῖς ποὺ εἶμαστε γινήκαμε ἕξη, μαζὺ με τίς σκιές μας, ποὺ πιστὰ μετροῦσανε τὰ βήματά μας, ὑπὸ τὸ ἀπλετο ἀσημένιο φῶς τῆς σελήνης.

Ἐκοψα τὸ βῆμα με μιᾶς. Γύρισα τὸ βλέμμα πίσω, πάνω στὸ δικαστικὸ μέγαρο, ποὺ τὰ παράθυρά του φωτάγανε. Καὶ μοῦ φάνηκε, πῶς στοὺς ἀσημόλουστους τοίχους τοῦ μεγάρου, βρισκόνταν χαραγμένα με μεγάλη πηχτόμαυρα γράμματα οἱ λέξεις:

«Σήμερα ἐμεῖς οἱ δικαστὲς κηρύξαμε ἀθῶο, ἕναν ἔνοχο!»

Κ. Α. ΦΩΤΑΚΗΣ

Ἀπάνου σῆστρο.

Παντοῦ θαμπὸ τὸ σούρουπο χυνόταν...
Εἶταν καιρὸς γιὰ νὰ σάφήσω
Λυγμὸς μουγγὸς στὰ στήθια μου πνιγόταν.

Κ' εἶμουν βουβὸς καὶ δὲ μιλοῦσα,
Τὰ λόγια μου τὰ πήρε κάποιος ἀγέρι
Μιλοῦσες σύ, μὰ δὲ γρικοῦσα
Σοῦ κράταγα μονάχα τᾶσπρο χέρι...

Σὰν ἐφευγες με ρώτησες δειλὰ
— Γιατὶ τὸ μέτωπό σου σκοτεινιάζει;
Καὶ τότες μόνο σοῦ εἶπα σιγαλὰ
— Τῆς δυστυχιάς ὁ πέπλος με σκεπάζει!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΑΡΟΥΝΑΣ

ΕΦΙΑΛΤΗΣ

Ἐύνα ἀπ' τὴ λήθη, ἀγάπη μου πρώτη, στὴν κλίνη ἐπάνου σκόρπα τοῦ θρόλου τὴ μολπή, τὸ λίκνισμα τοῦ μύρου, φτερά πάρε τοῦ ἀκρόνοιχτου μεθυστικοῦ ὄνειρου, κ' ἔλα στὸν ὕπνο μου δραμα, σὰν ἐφιάλτης φάνου. Νὰ νοιώσω θέλω βάρυπνα τοῦ πρώτου ἐρωτοπλάνου καῦμοῦ τὴ φλόγα, τὴ φρυγὴ μες στὰ βαθειὰ τοῦ ὄνειρου. Φάνου πῶς εἶσαι ὀλόγυμνο χαρέμι ἐνός Χαγάνου, φερμένο τάχα πάρωρα ἀπ' τὰ βαθειὰ τοῦ ἀπείρου. Κ' ἔτσι πῶς τάχα τὰ στενά στὴν Πόλη ἐνῶ γυρνῶ, νὰ ἰδῶ παρθένα ἂν ἔμεινες στὸν Τοῦρκο ἢ τροπιασμένη, νὰ σὲ τραβοῦν οἱ ἀγαρινοὶ νὰ βλέπω, Ἐλένη! Ἐλένη!... Κ' ἐσὺ πιστὴ στὸν ὄρκο σου ξεφεύγοντας, σιμά μου τάχα νὰ φτάνεις, κ' ἐντρομος ἐνῶ νὰ ἰδῶ ξυπνῶ, νὰ νοιώθω ποὺ εἶταν ὄνειρο, κ' ἐσὺ πιστὴ κοντὰ μου.

Π. ΜΑΥΡΕΑΣ

ΑΠ' ΤΑ ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΧΑΜΟΓΕΛΑ

ΟΙ ΚΑΜΠΑΝΕΣ...

Στόν Ποιητή και φίλο Ναπολέοντα Λαπαθιώτη.

Μοναστήρια πού ἄρχισαν νὰ κλείνουν
ὄρφανὰ παιδάκια πού ξυπνήσαν·
χαρμόсуна ἀγγέλων παλαμάκια·
τροβαδοῦροι ἀλαργηνοῦ θανάτου,

— Οἱ καμπάνες...

Ἀτέλιωτη προσευχή πού φτάνει
ἀπὸ γενεές και γενεές μας·
πουλιὰ πού ἔρχονται ἀπὸ ξένες χώρες,
σκίζοντας μὲ τὰ φτερά τὸ σκότος,

— Οἱ καμπάνες...

Αὐγινὰ καλέσματα θριάμβου·
κυροβλες πού κλαίνε, μαυροφόρες·
δυὸ στρατιές πού συναπαντηθήκαν,
καὶ μ' ὄρμη χτυπήθηκαν στὸ σκότος,

— Οἱ καμπάνες...

Σάλπισμα Δευτέρας παρουσίας·
ράϊσμα καρδιάς ἀπελπισμένης·
χιμαιρικά κρύα χαμογέλια·
θριαμβικὰ δῆματα Κυρίου,

— Οἱ καμπάνες...

Ἀθήνα, 1920.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΙΕΡΟ-ΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΙΔΥΛΛΙΟ

Μαγεία τώρα κι ὄνειρον ἢ πλάση πέρα ὡς πέρα,
ἔδῳ βοσκᾶνε πρόβατα και κει σκαρᾶνε γίδια,
κ' ἢ βοσκοπούλα κι ὁ βοσκὸς μὲ τὴ γλυκειὰ φλογέρα
μὲς τὰ κλαριά τὰ δόλνθιστα ξεχνιούνται σὲ παιχίδια.

— Ὡχ, μωρὴ Μάρω, σ' ἀγαπῶ πλειότερο κι ἀπ' τὰ γίδια
κι ἀκόμα ἀπὸ τὰ πρόβατα κι ἀπ' τὴ γλυκειὰ φλογέρα,
τὰ φιλοκάρδια μῶκαψαν τὰ δυὸ σμιχτά σου φρύδια
και ξαγρυπνάω γιὰ σένανε, ὁ δόλιος, νύχτα, μέρα.

— Ἄν μ' ἀγαπᾶς και ξαγρυπνᾶς ἐδώειμαι κ' ἔπαρέμε,
ἐγὼ νὰ φλάω τὰ πρόβατα, σὺ γίδια νὰ σκαρίζης,
κι ἂν δὲ σοῦ κάνω, Νάσο μου, ξαναπαρησέμε,
νὰ γκιζιράω γὼ μοναχὴ, μονάχος νὰ γυρίζης.

Τὴ Μάρω ὁ Νάσος ἔσφιξε μὲς στὴν πλατεία του ἀγκάλη
κ' οἱ δυὸ τους κυλιστήκανε στὰ πράσινα χορτάρια
ἀπὸ τὸν πόνο πῶνοιωσεν αὐτὴ τῆς ἦρθε ζάλη
και τρέξαν ἀπ' τὰ μάτια της ἀγνὰ μαργαριτάρια.

Κι ὁ Νάσος τότες ἔβγαλε τὴ θρυλικὴ φλογέρα
και σκόρπισε στὸν ἄνεμο τ' ὀλόγλυκο τραγοῦδι
π' ἀντήχησεν ἢ ρεματιὰ κι ὁ κάμπος πέρα, πέρα
τὸ θρίαμβο στὸν Ἔρωτα, στῆς πλάσης τὰ γελοῦδι!

ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΣ

ΣΤΡΟΦΕΣ

Στὴ Δ^{δα} Σ. Γ. μὲ ἀδελφικὴ ἀγάπη.

I

Μοιάζει ἢ ψυχὴ μας κάποτε μὲ τὸ μικρὸ πουλί
Ποῦ τὴ ζωὴ σὰν ἔνοιωσε μέσα του νὰ χτυπάει,
Πῆρε ἓνα πέταγμα γοργὸ κ' ἐνῶ γλυκὰ λαλεῖ
Μὲ τὴν καρδοῦλα ὀλόχαρη κατὰ τὰ οὐράνια πάει.

Και κει πού ἐλούζονταν τρελλὰ μὲς τὸ γλαυκὸ τὸ φῶς
Και πρὸς τὸν ἥλιο ἐπέταγε πού ἐφάνταζε μακροῦ,
Βλέπει μὲ μιᾶς πού ἐμαύρισεν ἀπάνου του ὁ οὐρανὸς
Κι ἓνα γεράκι νὰ χυμάει μὲ διάπλατα φτερά.

Και μὲς τὰ ποροφάραγγα και μὲς τὶς λαγκαδιές
Ἀντήχησεν ὁ ἀντίλαλος στὸ διάβα τοῦ θανάτου,
Και τὰ πουλάκια ἐκρύφτηκαν μέσα στὶς φυλωσιές
Και τὰ τραγοῦδια ἐπάψανε στὴν ἔρημη γῆ ἐδῶ κάτω.

Ὅμοια ἢ ψυχὴ χαρούμενη ξεκίνησε μιὰ αὐγὴ,
Τὸ κάθε ὄρατο μὲς τὴν ζωὴ ποθώντας νὰ τρυγήσει,
Χωρὶς νὰ ξαίρει ποῦητανε κάπου κρυμμένη ἐκεῖ
Ἡ θλίψη πού ἀκαρτέραγε φριχτὰ νὰ τὴν ξεσκίσει.

II

Τὰ δίχτυα πού ἔρριξε ὁ ψαρῶς στὴν θάλασσα βαθειὰ
Σιγὰ, σιγὰ τραβάει,
Και φέρνει ψάρια ὀλόχρυσα, ψάρια σπαρταριστὰ
Και γλυκοτραγουδάει.

Μὰ ἐγὼ στὸ πέλαο τῆς ζωῆς τὰ δίχτυα πού ἔχω ρίξει
Νὰ πιάσω τὴ χαρὰ,
Μὲ βαθειὰ πίκρα στὴν ψυχὴ πάντα τᾶχω τραβήξει
Σκισμένα κι' ἀδειανά.

ΣΠΥΡΟΣ Μ. ΚΑΜΗΛΛΕΡΗΣ

ΤΟ ΜΠΟΥΡΙΝΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Τὴ φορὰ αὐτὴ εἶχ' ἀρρωστήσει γιὰ καλὰ ἢ Ἄννε-
ζούλα!

Τὸ καλοκαίρι, κάτι ἔκανε νὰ καλύτερέψη, μὰ μόλις
ἔφτανε τὸ χινόπωρο πάλι θάραινε ἢ ἄμοιρη. Καὶ τὸ
καλοκαίρι ἀκόμα ἄμα πιάσαν τὰ μελέτνια στὸ νησί,
ἢ Ἄννεζούλα εἶταν ἀνήμπορη. Ἦρθε και ὁ χειμῶνας
και τὴν ἔρριξε μιὰ και καλὴ στὸ στρῶμα.

Χειμῶνας!.. Καὶ τί χειμῶνας! Χρόνια εἶχαν νὰ
δοῦν τέτοιο χειμῶνα! Ὑστερα στὸ νησί σπάνια χιόνι-
νιζε και κείνη τὴ χρονιὰ τόχε ρίξει μὲ τὸ καντάρι
— ἔλεγε ἢ ἄμια Κατίγκω.

— Γέρασα παιδιὰ μου— ἔλεγε ἢ γρηά, καθισμένη
πλάι στὴ φωτιὰ πού ἀναβε— και κατὰ πῶς θυμάμαι
ποτὲς δὲν χιόνιζε. Μιὰ χρονιὰ κάτι ἔκανε νὰ ρίξη, μὰ
μονάχα πού τῶστρωσε... Ἄ, δὲ μὲ γελάει τὸ μυαλό
μου, πού κουρκούτιασε, εἶτανε τ' ἄγιου Θανάση!...
Μὰ πού ἐτοῦτο τὸ κακὸ....

Ἔτσι ἢ Ἄννεζούλα κοίτωνταν πάλι στὸ κρεβάτι.
Τὴ βασάνιζαν θέρμες. Κάτι θέρμες ὄχι δυνατές, μὰ
πού διαρκούσαν και δὲν ἦταν τρόπος νὰ τὶς βγάλῃ
ἀπὸ πάνω της. Τὶ δὲν εἶχε κάμει ἢ ἄμια Κατίγκω
γι' αὐτὲς τὶς θέρμες! Γιατροὺς εἶχε φέρει πού διάτα-
ξαν ἀνάπαψη, καλοφαγία και καθαρὸν ἀέρα. Μιὰ ζορ-

κίστρα γνωστὴ γιὰ τὰ θαυματοργὰ της ζόρκια και
τὰ γιατροσόφια της, εἶχε φωνάξει. Ἀκόμα εἶχε φέρει
ἓναν καλόγερο πού εἶχε ἓνα δάχτυλο θαυματοργὸ τῆς
Ἄγιος Βαρβάρας και τὴ διάβαζε. Κλωστὴ μετρημένη
στὴν εἰκόνα τ' Ἄγιου Γιαννιῦ τοῦ Πρόδρομου τῆς εἶχε
περάσει στὴ μέση. Κ' ἀκόμα ἢ ἀγαθὴ γρηοῦλα εἶχε
ὑποσχεθεῖ σ' ὄλους τοὺς ἄγιους ἀπὸ λαμπάδες και στὴν
Παναγιά τῆς Γῆνου ἀσημένιο τὸ κορμὶ τῆς Ἄννεζούλας.

Και μὴδὰ εἶτανε μονάχα οἱ θέρμες. Εἶχε ἓνα βῆχα,
γαῖδουρόβηχα... Και μὲλα πούχε κάμει ἢ γρηά ἀπὸ
πουθενὰ δὲν φαίνονταν ἢ γιαιτρεία.

Ἡ ἄμια Κατίγκω καθισμένη πλάι στὴ φωτιὰ
συλλογίστηκε. Μηδὲ τὰ γιατρικὰ γιατρεύουν τὶς ἀρ-
ρώστειες πού τυραγνᾶνε τὸ ψυχικὸ... και κουνώντας
τὸ κεφάλι της εἶπε:

— Ἀνάθεμά τον πού τὴν ποτίζει φαρμάκι και τὴ
λυώνει σὰν τὸ λαμπριάτικο κερί!

Και σὲ λίγο κάπως δυνατότερα πρόφερε μ' ἀγανά-
χτηση.

— Μαύρη φάουσα νὰ τόνε φάει... γυαλιὰ καρφιὰ
στὸ σπιτικό του κι' ἄγιος σίφουνας στὸ πέλαο νὰ τὸν
ρουφήξῃ...

Ἡ Ἀννεζούλα ἀκούοντας τὴ βλαστήμια ἀνασηκώθηκε.

— Τί ἔχεις θειά καὶ βλαστημίας — εἶπε ἡ Ἀννεζούλα — γιατί χροσουζεύεις τὴ μέρα. Δὲν εἶπε πὼς θάρθη σήμερα;

— Ἀχ, παιδάκι μου — ἔκαμ' ἡ γρηά — μὴδὰ εἶναι ἡ πρώτη φορά ποῦπε πὼς θάρθη καὶ δὲν ἦρθε; Μὴδὰ κράτησε ποτέ; του λόγου. Ἀγαρινός ὡς τὸ μεδοῦλι.

— Σῶπα θειά, πὸς ξέρεις πόσα τυραγνᾶν τὸ λοισμὸ του — ἔκαμ' ἡ ἄρρωστη.

— Καὶ τὸ πὸς λυώνεις ἐσὺ δὲν τὸ θωρεῖ;

— Κάλλιο ἀναψε τὴ φωτιά θειά καὶ μὴ λές τίποτα — ἀπάντησε ἡ Ἀννεζούλα.

Κι' ἡ ἄμια Κατίγκω σκυφτὴ τυλιμμένη στὸν μποζὰ της καὶ καμπυλωμένη ἀπ' τὰ χρόνια, ἔσκυψε στὸ τζάκι, πῆρε δυὸ κούτσουρα, ἀνακάτεψε τὴ στάχτη μετὰ τὴ μασιὰ, ἔριξε λίγα ρουκανίδια γιὰ προσάναμα κι' ὑστερ' ἀπόθεσε τὰ δυὸ κούτσουρα. Μιά λάμψη φάνταζε στὸ τζάκι ἀπ' τ' ἀναμένα ρουκανίδια, ἐνῶ τὰ κούτσουρα ἀνάθιαν ἀγάλι-ἀγάλι.

— Θᾶνα ἐννεῖ ἡ ὥρα — ψιθύρισε ἡ ἄμια Κατίγκω — καὶ βγήκε στὴν δξόπορτα. Στάθηκε γιὰ λίγο στὸ κατώφλιο, ἔτριψε τὰ χέρια της ἀγνάντεψε τὴν ἀγριεμένη θάλασσα μακριά, κούνησε τὸ κεφάλι της κι' εἶπε.

— Μπουρίνι μπουρίνι τοῦ Σατανᾶ!

Ἦστερα ξανάκλεισε τὴν πόρτα καὶ τράβηξε καὶ κάθησε πλάι στὸ τζάκι.

Ὅζω τὸ μπουρίνι ἐμάνιαζε καὶ τὸ χιόνι μιστὸ μπότι!.. Ἔνας ξεροβορρῆς ξερίζωνε ἀράδα δέντρα καὶ τὴ νύχτα πῆρε καὶ τὴ σκεπὴ ἀπ' τάντικρονὸ σπιτάκι τῆς ἄμια Μαρουλιῶς. Ὅσα δέντρα ἄντεχαν εἶχαν στήσει στὰ κλώνια τοῦ ἔναν χορὸ διαβολικό, ἐνῶ ἡ θάλασσα ἀγριεμένη λίγο ἤθελε νὰ φτάση στὴν παράγκα τοῦ μπάροπα Μαθιοῦ.

Πόσο βογγούσαν τὰ δέντρα καὶ πόσο τρίζανε οἱ σκεπέδες!.. Καὶ στὸ δρόμο ζωντανὴ ψυχὴ δὲν φαίνονταν... Τὶ χειμῶνας! Τὶ κρύο! Τὶ βορρῆς!

— Μπουρίνι τοῦ Σατανᾶ — ξαναψιθύρισε ἡ ἄμια Κατίγκω, καὶ ζύγωσε τὰ τρεμμένα χέρια της στὸ τζάκι νὰ πυρωθοῦν.

Ἡ Ἀννεζούλα μετὰ κλεισμένα τὰ μάτια εἶχε πέσει σὲ μιὰ βύθιση καὶ φαίνονταν ὡς νὰ κοιμάται. Κι' ὁ Γιωργάκης ὁ πιὸ μικρὸς ἀδερφός της, ποῦχ' ἔνα κεφάλι σὰ κολοκῦθι καὶ λέγανε στὸ χωριὸ πὼς ἦταν ὑδροκέφαλος, εἶχε ζαρώσει στὴν ἄλλην ἄκρια τοῦ τζακιοῦ καὶ κύτταζε τὴ φωτιά καὶ πὸς καὶ τοῦ τῆς γελοῦσε κι' ἄπλωσε τὸ χέρι του νὰ τὴν χαϊδέψῃ καὶ μόνο ὡς ἐννοιωθε τὸ πύρωμα, τὸ τραβούσε γρήγορα, μπηγώντας μιὰ φωνὴ καὶ γελώντας παράξενα.

Ἡ ἄμια Κατίγκω τοῦ φώναζε τότες νὰ κάτση ἡσυχὰ καὶ στὸ τέλος πάντα ψιθύριζε μοναχὴ της:

— Σημαδεμένο τὸ ἔρημο, σημαδεμένο!..

Κεῖνη τὴ στιγμὴ ἀνοιξ' ἡ πόρτα καὶ μπῆκε μέσα ὁ Θύμιος. Εἶταν ψηλός, ἀδύνατος, καὶ φοροῦσε μιὰ χον-

τρή πατατοῦκα. Ἀφοῦ καλημέρισε ξερὰ καὶ σιγά, ἔριξε μιὰ λοξὴ ματιὰ στὴν ἄρρωστη, πὸς βρίσκονταν σὲ βύθιση, πῆρε ἕνα σκαμνὶ καὶ κάθησε κοντὰ στὴ φωτιά.

— Δόξα νάχῃ ὁ Θεός — ψιθύρισε ὁ Θύμιος — κυττάζοντας τὴ γρηά.

— Καὶ δίκια κρίση γιὰ τὸ καθ' ἕναν. Εἶχες πῆ ἄν δὲ λαθεῖσαι πὼς θάρχόσουν τὰ ζημερώματα. Κύτταζε τὸ πέλαο μὰ ἡ τράτα δὲν φαίνονταν.

— Μὴδὰ φταίω γὼ καὶ σ' αὐτό; Διαβολόκαιρος π' ἀναθεμάτον — ἀπάντησε ὁ Θύμιος.

— Μπουρίνι τοῦ Σατανᾶ — ψιθύρισε ἡ γρηά. — Ἀμποτε; νὰ μὴ γίνονταν μπουρίνια, μὰ ἔλα πὸς ὁ νοικοκύρης τοῦ κόσμου ἔχει πιότερη γνώση ἀπὸ μᾶς.

— Μπᾶς εἶναι καὶ δουλειὰ ἡ δική μας — ξανάπε ὁ Θύμιος βαργισμένος. — Μ' ὅλους τοὺς διαβόλους παλεύουμε καὶ γιατί;.. γιὰ πέντε οκάδες ψάρι. Κι' αὐτὸ ὅλο παλνομαρίδα καὶ γόνος.

— Μὴ λές μεγάλο λόγο — τοῦπε σιγά ἡ ἄμια Κατίγκω — ἔχει τὰ στοιχεῖά της ἡ θάλασσα μὰ ἔχει καὶ τὰ καλά της. Ὁ μακαρίτης; ὁ καπετὰν Σαντορινιός; ὁ Θεός ν' ἀναπάψῃ τὴν ψυχούλα του — ἔδλεγε «Στὴ θάλασσα φωλιάζουν οἱ Σατανάδες μετὰ τὰ χρυσὰ τὰ κέρατα καὶ τὰ χρυσὰ πουγγιά».

— Ἐσὺ ξέρεις μπόλικα ἄμια Κατίγκω ἀπὸ τὸ τζάκι σου. Ἀλλὰ ἄ, ἀλλάξουμε κουβέντα. Ἡ Ἀννεζώ πὼς πάει;

— Κάλλιο ἀπὸ μένα μπορεῖς νὰ ξέρης τοῦ λόγου σου... Τὸ μιστὸ πὸς τῆς φύτεψες στὰ στήθεια ὅλο καὶ στὰ θυμαράκια τῆς ζυγώνει... Ἀλλὰ Θύμιο ὑπάρχει κριτής πὸς βλέπει καὶ κατὰ τὰ ἔργα μας θὰ μᾶς κρίνῃ!

— Δὲν ἀφίνεις λέγω γὼ τίς γκρίνιες... Μὰ τὴ Βαγγελίστρα θὰ μετὰ κάνης νὰ μὴν ξαναπατήσω:

— Καὶ τὸ πὼς ἔρχεσαι, τί κάνεις; Ὅλο καὶ λάδι βάζεις στὴ φωτιά πὸς μᾶς ἀναψες. Μιὰ σύχυση μετὰ τίζεις ἐμένα καὶ μιὰ στιλετιὰ μπηγεις τῆς Ἀννεζούλας... Νὰ τὰ ἔργα σου.

— Ἡ κοπέλλα εἶταν ἀπὸ μιὰς ἀρχῆς ἀσθενικιά — ἔκαμ' ὁ Θύμιος.

— Εἶτανε στραβὸ τὸ κλίμα τόφαγε κι' ὁ γαϊδαρος — τ' ἀπάντησε ἡ ἄμια Κατίγκω καὶ σώπασε.

— Στὸ κάτω-κάτω τί νὰ σοῦ κάνω καὶ γὼ — εἶπε ὁ Θύμιος ἀνασηκώνοντας τοὺς ὤμους του — χαροπαλεύω γιὰ ἕνα καρβέλι ψωμί: Πὸς νὰ πάρω κι' ἄλλον στὸ λαιμὸ μου;.. Μὴδὰ ἔχω τὰ καῖνια;... Μιὰ ψαρόβαρκα πὸς καμμιά νύχτα θὰ πάη κατὰ διαλόου σὲ καμμιά ξέρα. Σῦρε νὰ βγάλης τὸ καρβέλι μέσα σὲ τοῦτο τὸ μπουρίνι τοῦ Σατανᾶ.

— Δὲν εἶναι πάντα μπουρίνια — τὸν διέκοψε ἡ γρηά — πᾶνε χρόνια τώρα πὸς τῆς πῆρες τὰ μυαλά της κοπέλλας κι' ὅλο ἔλεγες πὼς ἄμα πάρης βάρκα θὰ τὴν στεφανώθῃς. Εἶναι τώρα δυὸ χρόνια πὸς καὶ βάρκα ἔχεις καὶ τὸ βιός σου αὐγάτισε κι' ὁ κόσμος ὅλο λείει γιὰ τὰ

τάλλαρα πὸς σκορπᾶς στὴ Σαντορινιά ταβέρνα, ἄμα μπῆς μετὰ τὴ Σύρα καὶ στίς Μαντινοῦτες; πὸς νάχουν τὸ ἑφτανάθεμα καὶ τὸ δεκανάθεμα. Δὲν μιλῶ μὰ θάρρεις πὼς δὲν χαμπαρίζω τί γίνεται! Βοᾶ τὸ χωριὸ καὶ καμμιά κοπέλλα δὲν γυρίζει νὰ σὲ δῇ. Τὸ κατὰ μετὰ σ' ἔστειλα στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ παιδάκι μου... μὰ ἔλα πὸς τὸ σπλάχνο μου στὸ κρεββάτι... καὶ τὸ βλέπω νὰ τὸ λυώνει τὸ μαράζι μέρα μετὰ τὴ μέρα ὡς τὸ πεντάριχο κερί. — Ἀλλὰ ὑπάρχει κριτής Θύμιο!.. Ὁ Θύμιος δὲν εἶπε τίποτε... Μονάχα ὁ Γιωργάκης γέλασε κι' ἔμπηξε μιὰ φωνή. — Ἐνῶ ἡ ἄμια Κατίγκω κυττάζοντας τὸν εἶπε.

— Κι' ἀπ' τὴν ἄλλη τὴ μεριά ἐτοῦτο τὸ φτωχὸ, σημαδεμένο κι' ἀνήμπορο.

Ὁ Θύμιος δὲν βασιλῶνταν ἄλλο κι' ἀντίς νὰ φωνάξῃ ὅπως ἠθέλε, ζύγωσε πιότερο τὴ γρηά καὶ τῆς εἶπε.

— Τί τὰ θες ἄμια Κατίγκω. Οἱ παντριές δὲν γίνονται μετὰ λόγια. Τὸ θωρῶ πὼς σεκλεντίζεσαι πὼς δὲν μετὰ νταγιαντᾶς κι' ἄλλοτες δὲν θὰ δυσκολίσω τὸ κατώφλι σου. Τῆς Ἀννεζώ; πὸς το παστρικά καὶ ξάστερα. Τὸ βιός μου δὲν φτάνει γιὰ δυὸ... Νάχῃ καί καὶ κείνη τοῦλάχιστο τὸ δικό της... μὰ ἔτσι σ' ἀφίνω γειά.

— Στὰ κομμάτια τοῦ διαβόλου — τ' ἀπάντησε δυνατὰ ἡ γρηά — ἐνῶ ὁ Θύμιος τῆς ἔριξε μιὰν ἄγριαν λοξὴ ματιὰ.

Στὸ ἄκουσμα τῆς βλαστήμιας ἡ ἄρρωστη ἀνοιξε τὰ μάτια της καὶ κύταξε πρὸς τὴν ανοιχτὴ θύρα λέγοντας.

— Γιατί τὸν ἐδιώξες ἄμια Κατίγκω καὶ γιατί τὸν καταριέσαι;

Ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ θύρα μπῆκε τὸ ξεροβόρι στὴν κάμαρα πὸς τὴ γιόμισε παγωνιά. Ὁ Γιωργάκης γουρλώνοντας τὰ μάτια του καὶ γελώντας φώναζε.

— Ἄμια τὸ μπουρίνι μπῆκε μέσα

— Κλείσε Γιωργάκη μου — τοῦπε ἡ γρηά — μὴν μπῆ τὸ μπουρίνι καὶ μᾶς κάμει κακό.

Κι' ὁ Γιωργάκης ἔτρεξε ἔκλεισε τὴν πόρτα ἐνῶ ἡ ἄμια Κατίγκω ἀποφασιστικὰ προχώρησε πρὸς τὸ κρεββάτι τῆς ἄρρωστης. Ἀφοῦ τῆς ἔπιασε τὰ κέρανα χέρια της, εἶπε.

— Κοιμώσουνε μάτια μου; Πὼς εἶσαι τώρα;

— Βύθιση εἶχα εἶπ' ἡ ἄρρωστη μὰ ζύπνησα μετὰ τὴ βλαστήμια σου. Τί φταίει κι' αὐτὸς ὁ ἄμοιρος... Μὴδὰ ὀρίζουμε τὸ ριζικό μας!

— Ἀκουσέ με μάτια μου — εἶπε ἡ γρηά πέρνωντας ὅλη τὴ σοβαρότητά της. — Ἐσὺ εἶσαι μιὰ χαρὰ κοπέλλα... Βγάλλον ἀπ' τὸ λογισμό σου... Μὴδὰ δὲν εἶναι κι' ἄλλα παλληκάρια στὸν κόσμο... Καὶ τὴ παλληκάρια! νοικοκυρόπουλα μετὰ τὸν τρόπον τους καὶ τὴ λεβεντιά τους... Ὅχι ὡς καὶ αὐτὸν πὸς μόλις τότες βαρύνει ἀπὸ μονέδα τὸ πουγγί του τρέχει στὴ Σύρα καὶ τὰ ξοδιάζει μετὰ τῆς μαντινοῦτες... Ὅσοι σ' ἀγαπᾶν θὰ κλάψουν ἄν κάμης τέτοιον ἄντρα... Ὅθ' σὲ

ψήση. Ὁ Νικόλας τῆς ἄμια Φωτεινῆς εἶναι τρελλός καὶ παλαθὸς μαζύ σου... Γιατί δὲν εἶναι καλός;

— Μὴ μοῦ μελετᾶς τέτοια ἄμια — ἔκαμε ἡ Ἀννεζούλα — Πέ; μοῦ το καθαρά. Ὁ Θύμιος σοῦπε πὼς δὲ θὰ μάταπατήση.

— Καὶ μ' αὐτό, στὰ κομμάτια... Χαρὰ στὸν ἄνθρωπο πὸς χάνωμε.

— Καλὰ θειά... ὅ,τι ἔγινε, ἔγινε. Αὐτοῦ εἶταν νὰ φτάσουμε καὶ φτάσαμε... Μὴν τὸν ξαναμελετήσης μὰ μὴν μοῦ πῆς λέξη καὶ γιὰ τὸ Νικόλα. Ἀσέ με μόνη μου... Θέλω νὰ νοιώθω πὼς εἶμαι μόνη.

— Καλὰ παιδί μου — εἶπε ἡ γρηά. — Ἀφοῦ εἶσαι καὶ ζυπνὴ καὶ δὲν θέλεις τίποτα, θὰ πεταχτῶ ὡς τοῦ Παπᾶ Γεράσιμου νὰ ξομολογηθῶ γιὰ νὰ κοινωνήσω αὐριο ποῦναι χροναῖρα μέρα καὶ νὰ σοῦ φέρω ἀγιασμὸ κι' ἀντίδορο λειτουργημένο. Σ' ἀφίνω τὸ Γιωργάκη.

— Στὸ καλὸ ἄμια Κατίγκω, δὲν σὲ χρειαζομαι τίποτα — εἶπε ἡ Ἀννεζούλα.

Ἡ ἄμια Κατίγκω φόρεσε τὸ μεγάλο της μποζὰ, τυλιχτικὴ ἀπὸ κεφαλῆς καὶ βγήκε.

Ἡ φωτιά ὅλο ἀνάθε στὸ τζάκι καὶ τὸ μπουρίνι ὄζω χαλοῦσε κόσμο, μαζεύοντας χιόνι.

— Ὅθ' ξυλιάση ἡ ἄμια Κατίγκω μ' αὐτὸ τὸ κρύο — συλλογίστηκε ἡ Ἀννεζούλα.

Ὁ Γιωργάκης κάθονταν πλάι στὴ φωτιά καὶ πότε γελοῦσε καὶ πότε φώναζε. Σὲ λίγο σηκώθηκε ἀπ' τὴ φωτιά καὶ πῆγε στὸ φεγγίτη.

— Ἀννεζούλα — εἶπε τῆς ἀδερφῆς του — τρέξε νὰ δῆς τὰ κλώνια τῆς μυγαλιᾶς, τὰ τσάκισε τὸ μπουρίνι. Ἀμὲ ἡ τράτα τοῦ Θύμιου πὼς χορεύει! τρέξε, τρέξε, Ἀννεζούλα νὰ τὴν δῆς, βουλάει καὶ ματαφανερώνεται στὸ πέλαο.

— Εἶναι ἡ τράτα τοῦ Θύμιου; — εἶπε μετὰ λαχτάρα ἡ Ἀννεζούλα.

— Ναὶ καλὲ — ἀπάντησε ὁ Γιωργάκης — καὶ νὰ δῆς ἄφοβη ποῦναι.

Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἡ Ἀννεζούλα, ὡς νὰ ξεχύθηκε μέσα καινούργια δύναμη κύταξε γύρω της, τράβηξε τὸ πάπλωμα, φόρεσε ἕνα χοντρὸ παλτό, ἔβηξε κι' ἔκαμε νὰ προχωρήση.

Τὰ πόδια της τρίκλιζαν καὶ μονάχα ἀκουμπώντας στὸν τοῖχο καὶ στίς καρτέλες, μπόρεσε νὰ φτάση στὸ φεγγίτη.

Πῆρε μιὰ βαθειὰ ἀνάσα καὶ κύτταζε τὸ πέλαο. Εἶδε τὴν τράτα τοῦ Θύμιου πὸς ὅλο βούλιαζε κι' ὅλο φανερόνταν!

Τί βᾶτανο, συλλογίστηκε! Πὼς τυραγιέται ὁ ἄμοιρος ὁ Θύμιος γιὰ τὸ καρβέλι! Καὶ τί νὰ βῆ; Λίγη παλλημαρίδα κι' ὁ γόνος. Ὅθ' εἶχε δίκιο τὸ παλληκάρι πὸς δὲν τ' ἀποφάσιζε.

Γιὰ στιγμὴ σταμάτισε νὰ συλλογιέται γιατί δὲν ἔβλεπε ἄλλο τὴν τράτα. Κύτταζε καλλίτερα μὰ πάλι δὲν τὴν ἔβλεπε. Κάτι ἔσφιξε δυνατὰ τὴν καρδιά της, ἀναστέναζε κι' ἄρχισε νὰ βῆχῃ ἐπίμονα καὶ μ' ἀγωνία.

— Έχεις τὸ γαϊδουρόβηχα! — τῆς εἶπε ὁ Γιωργάκης καὶ γέλασε.

Ἡ Ἄννεζούλα ξανακύτταξε τὸ πέλαο. Σὲ λίγο καὶ μακριά, φάνηκε ἡ τράτα κοντὰ στὶς ξέρες. Νάπεσε ἀπάνω συλλογίστηκε—βοήθη τον Βαγγελίστρα μου—ψιθύρισε ἡ Ἄννεζούλα. Καὶ ψάχνοντας μὲ τὸ μάτι συλλογίστηκε. Μηδὰ δὲν τόπε ὁ ἄμοιρος ὁ Θύμιος πὼς ἡ ψυροπούλα θὰ πάη κατὰ διαβόλου σὲ καμμιά ξέρα!... Αὐτὸ θάναϊ, θὰ πιάστηκε... Κι' ὁ Θύμιος;... Τι θὰ γίνονταν ὁ Θύμιος;...

Ἐνοιωσε μιὰ ζάλη κι' ἕνα σύγκρουσιν νὰ περιτρέχη τὸ κορμὶ τῆς. Δὲν βαστοῦτε ἄλλο νὰ μένη ὄρθια καὶ τρικλίζοντας ἦρθε στὸ τζάκι. Τὰ χέρια τῆς τρέμανε καὶ τὰ χεῖλια τῆς εἶχανε μελανιάσει. Ζάρωσε καὶ κάθισε νὰ πυρωθῆ.

Ὁ Γιωργάκης τράβηξε στὸ φεγγίτη.

Ἡ φωτιά ὄλο ἀναβε κι' ἡ φλόγες στὸ χορὸ ποῦχαν στήσει—εἰ σωστὸ πανηγύρι ἀπὸ μικρὰς φλόγες—ἄφηναν κάποιον ἦχον σὰν σφύριγμα κι' ὅταν ἔσκαγε κάποιον ξύλο στὴ φωτιά φάνταζε σὰν συμπάρο στὸ πανηγύρι.

Πὼς θάθελε κι' ἡ Ἄννεζούλα νὰ χόρευε! Νὰ σύρη πρῶτη τὸ συρτό. Καὶ μηδὰ δὲν τόχε κάνει. Σ' ἕνα χορὸ δὲν πρωτογνώρισε τὸ Θύμιο, ποῦ χορεύοντας κι' αὐτὸς τῆς τραγοῦδησε.

... Πρῶτη ποῦ σέρνεις τὸ χορὸ
μάγια σκορπᾶς τριγύρω...

(στ' ἄλλο τελειώνει).

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ

Κούτρα, κούτελο, κούτικας.

Ἡ σπουδαιότερη λέξη ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρει ἐδῶ, εἶναι ἡ λέξη **κούτρα**—τὸ κεφάλι καὶ εἰδικὰ τὸ μέτωπο. Στὸ Γρηγόριο τὸν ἐπίσκοπο Κορίνθου τὸ γραμματικό, ποῦ ἄκμαζε στὰ μέσα τοῦ δωδέκατου αἰώνα μ. Χ. βρίσκουμε τὸν τύπο **κῦτρα** ποῦ τότε λέει «Σικελικὸν» (Ἐκδοσὴ Koen καὶ Schäfer, 34) Αὐτὸς γίνεται ἀπὸ συμφυρμὸ τοῦ Ἰονικοῦ τύπου **κῦθρα** μὲ τὸ κῦτος—βαθούλωμα, κούλωμα. Πρὸλ. ὁ κῦτρος=ἡ χῦτρα.

Καὶ πὼς ἡ χῦτρα συγχίζεται καὶ μὲ τὸ κεφάλι παράβαλε: «λαθοῦσα τῶν ὠτων φίλησον τὴν χῦτραν» Εὐνίκου «Ἄντεια» 1.

Ὡστε ἡ δική μας ἡ **κούτρα** εἶνε αὐτὴ ἡ Σικελικὴ **κῦτρα**. Γιὰ τὴν προφορὰ τοῦ **υ**=**ου** κοντὰ στὸ **κ** παράβαλε: **κνῦλον**—**κοντί**, **κνῦδος**—**κουλός**, **Κύμη**—**Κούμη**, **σνότος**—**σκοντί**.

Παράγωγα ἀπ' τὸ **κούτρα**: **κουτράω**=ἀμπώχνω μὲ τὴν κούτρα, **κερατίζω** (ὅπως καὶ **κουτουλάω** ἀπ' τὸ κούτουλο), **κουτρούλα**=τροῦλα στὴν κούτρα δηλαδὴ μὲ ἀνομοίωση ἀπ' τὸ κουτροπούλα κι' ἀπ' αὐτὸ ἐπι-

θετο: **κούτρολος** καὶ **κουτρούλης**. (Γραμ. Φιλ. σελ. 88). Αὐτὴ μου τὴν ἐτυμολογία τὴ δέχτηκε κιὸ Ξανθοδίδης στὸν Ἐρωτόκριτο.

Κούτελο.

«Ἐν τῷ ὄπισθεν μέρει τῆς κεφαλῆς ὅπερ κούτυλον ὀνομάζεται», [Ἄθανάσιος Ἀλεξανδρείας] Πατρόλ. Migne 28, 553.

Λοιπὸν ὑπάρχει λέξη τῆς Κοινῆς: **κούτυλον**, κι' αὐτὸ εἶναι τὸ δικό μας τό: **κούτουλο** κοινότερα: **κούτελο** (Ἄμαντος Λεξικογρ. Ἄρχ. Γ', 128).

Ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους κλασσικούς τύπους ὁ **κούτυλος**, ἡ **κούτῆλη** («πᾶν κούτυλον **κούτῆλην** ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ» Ἀθήναιος 479A) εἶπαν ἀργότερα καὶ τὸν οὐδέτερο τύπον τὸ **κούτυλον**=τὸ ἰνίον, ὁ ἀντικούτικας, κατὰ συνεκδρομὴ μὲ τὸ ἀντίθετο: τὸ μέτωπον.

Κατόπι ἀπὸ σύγχιση μὲ τὰ: **κούτρα**, **κούτικας** ποῦ σημαίνανε τὸ μέτωπο, καὶ ποῦ ἔχουσε ἴδιους τοὺς πρώτους φθόγγους μὲ τὸ κούτουλο ἢ κούτελο κατάντησε καὶ τοῦτο νὰ σημάνει τὸ πρόσθιο μέρος τοῦ κρανίου, ἔτσι εἶπανε καὶ: **κουτουλάω**=κερατίζω, σὰν τὸ κουτράω.

Τὸ γύρισμα τοῦ **ου** ἢ καὶ τοῦ **ι** σὲ **ε** κοντὰ στὸ ὄγρὸ τὸ **Α** εἶνε συνηθισμένο φαινόμενο τῆς Ἑλληνικῆς σύγκρισε: **ἀλουτοῦ**—**ἀλεπού**, **λουπουντιά**—**λεπουντιά** (=ἀτράφαξις, ἄνθος) **θολώνω**—**θελώνω**, **μολόχα**—**μελόχα**, **ἄλογο**—**ἄλεγ**, (Προϊκόνησο), **βιολί**—**βιελί** (Καστελόριζο), ἔτσι καὶ **κούτουλο**—**κούτελο**. Κι' ἀκόμα: **ἀγκυλώνω**—**ἀγκελώνω**, **θηλιά**—**θειλιά**, **μαξιλάρι**—**μαξελάρι**, **σπηλιά**—**σπελιά** ἔτσι καὶ **κούτυλο**—**κούτελο**.

Γιὰ τὸ φθόγγον **ο** πὼς γίνεται **ου** μετὰ τὸ **κ** τὸ δίδαξα μιλώντας γιὰ τὴν ἐτυμολογία τοῦ **κουτίσος**. (Νουμάς 1916 σελ. 323).

Κούτικας.

Ἐπειδὴ ὑπάρχουν ἰδιονόημες ἀρχαῖες λέξεις: **κόγχη** καὶ **κογχύλη ἀγνή** καὶ **ἀγκύλη**, ἔτσι εἶπανε ἀνάποδα καὶ **κόττη**=(κεφαλή) ἀπ' τὸ **κούτῆλη**. (τοῦ Ἡσύχιου τὸ διπλὸ **τι** εἶναι γλώσσημα δηλ. ντόπια προφορὰ ἀπὸ παρυτομολογικὴ ἐπίδραση ἄλλων ὁμοιοφθόγγων: **κοτάνη**, **κόττανος**, **κότταβος**) καὶ ὑποκοριστικά! **κοτίς**=ἡ κεφαλή (Πολυδ. β', 29.) καὶ ἡ παρεγκεφαλίδα (Ἰπποκ. 468, 29) ἀπὸ τὸ **κόττη** ἔγινε τὸ **κόττικος**, **ἐκόττικοι** αἱ περικεφαλαῖαι» λέει ὁ Ἡσύχιος (Κουκουλέ Πάπυροι σελ. 15) κι' ἀπ' αὐτὸ δίχως ἄλλο εἶναι τὸ **κούτικας** (Ἄμαντος. Λεξικογρ. Ἄρχ. γ', 128) δηλ. τὸ μέρος τοῦ κεφαλίου ποῦ προστατεύει ὁ **κόττικος**.

Κούτικας λέγεται σήμερα τὸ μπροστινὸ τοῦ κρανίου, τὸ βρέγμα, ποῦ λένε. Ἀπ' τὸ **κούτικας** εἶπανε **ἀντικούτικας**, τὸ ἀντίθετο μέρος τοῦ κρανίου, αὐτὸ ποῦ περιέχει τὴν παρεγκεφαλίδα, τὸ **κούτυλον** τοῦ [Ἄθανασίου], τὸ ἰνίον νὰ ποῦμε.

Ὡστε **κούτικας** καὶ **ἀντικούτικας** δὲν εἶναι τὸ ἴδιο πρᾶμα, ὅπως λαθεμένα τὸ λέει ὁ Κοραῆς (Ἄτακ. α', 61) μὰ ἴσα-ἴσα δυὸ ἀντίθετα μέρη τοῦ κρανίου, καθὼς τὸ δείχνει δὴ κιὸ ὁ τύπος μὲ τὴν πρόθεση **ἀντί**.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΒΙΒΛΙΑ

Φ. Κόντιογλου—«Pedro Cazas»—Ἐκδοσὴ «Χρ. Γανάρη» Ἀθήνα 1923. Δραχ. 7.50.

Ὁ τελευταῖος ἀπόγονος τοῦ Leocadio Calvo, πορτογάλου τὴν καταγωγὴν, ἀφοῦ ἀναγκάστηκε ἀπὸ μιὰ παράξενη νευρική ἀνησυχία νὰ διακόψῃ γιὰ πάντα τὰ μαθήματά του ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Μπομπάης, κι' ἀφοῦ ἐταξίδεψε σὲ πολλὰ μέρη γιὰ πολλὰ χρόνια, χωρὶς νὰ μπορῆ νὰ δικαιολογήσῃ τὸ γιατί, ἐβάρθηκε ν' ἀνιστορήσῃ ἕνα ὑπερφυσικὸ πρᾶμα ποῦ τοῦ στάθηκε τὸν καιρὸ ποῦ ἔμενε σὲ κάτι ἀπομακρυσμένα καὶ ἀκατοίκητα νησιὰ μέσα στὸν Ὀκεανό.

Ἐίχε ξεπαρκάρει στὸ Fagoua, ἕνα νησιὸν ἔρημον ποῦ χρησίμευε γιὰ σταθμὸς στὰ καράβια ποῦ ψάρευαν στὶς θάλασσες τῆς Νοτίας, κ' ἐκεῖ γνωρίστηκε μ' ἕνα μεθύστακα φαγκουάνο. Μιὰ μέρα πῆγε μαζί του σὲ κάτι νησιάκια ἔρημα ποῦ ξεχώριζαν πέρα ἀπὸ τὸ λιμάνι. Ἀπὸ κεῖ ἀντίκρυσσε δυὸ νησιὰ ποῦ ἀσπρολογούσαν σὰν παγοβουῖνια, καὶ τοῦ ἦρθε ὁ πόθος νὰ πάη σὲ κείνα. Ὁ φαγκουάνος γνώριμός του τὸν ἐπληροφόρησε πὼς εἶτανε τέσσερα ἐκεῖνα τὰ νησιά, μὰ τίποτας ἄλλο δὲν ἤξερε νὰ τοῦ πῇ γι' αὐτά. Στὴ Fagoua ζοῦσε ἕνας παράξενος ἄνθρωπος, ποῦ κανεὶς δὲν ἤξερε ἀπὸ ποῦ γεννοκρατοῦσε, ὀνομαζόμενος Ὅσο ποῦ σπανιόλικα σημαίνει Ἀρχοῦδα καὶ ὁ ὁποῖος περνοῦσε συχνὰ ὁδομάδες δόλακερες σὲ κείνα τ' ἀπομακρυσμένα νησιὰ. Τὸ παράξενον ἐκεῖνον πρόσωπον καρφώθηκε στὸ νοῦ του, καὶ μιὰ μέρα ποῦ σκάλιζε στὶς τσέπες του καὶ τοῦ δρόσιζε κάτι τὸ λαρύγγι, κ' ἔπειτα ἀνοίξε τὸ χέρι του κ' εἶδε πὼς εἶχε στὴ φοῦχτα του χρυσάφι, ἐσκέφτηκε πὼς μποροῦσε νὰ περάσῃ τὴν ὑπόλοιπὴ ζωὴ του μαζί μὲ τὸν Ὅσο σὲ κείνα τ' ἀπομακρυσμένα νησιὰ. Ἔτσι κ' ἔγινε. Ἐφτιαξαν ἐκεῖ μιὰ καλύβα, ἔστρωσαν κάτου χαλιά, δέρματα ἀγριμιῶν, καὶ περνοῦσαν τὸν καιρὸ τους. Μιὰ μέρα ὁ Ὅσο τοῦ εἶπε πὼς γιὰ νὰ μὴν πηγαίνουν νὰ κουβαλοῦν τὸ νερὸ ἀπὸ μακριά, ν' ἀνοίξουν ἕνα πηγάδι. Τὸ ἀποφάσισαν καὶ βάρθηκαν στὸ ἔργον. Μὰ ὁ Ὅσο δὲν ἔσκαβε ἀν δὲν ἐπήγγαινε ἐκεῖ κι' ὁ Calvo, ἢ ὁ Vaca Gavro, ὅπως ἀποκαλύπτει ἄλλοδ τὸ πραγματικὸ τοῦ ὀνομα. Τὴν ἴδια μέρα ἄρχισε νὰ φυσᾷ ἕνας δυνατὸς ἄνεμος. Τὴν ἄλλην ἡμέρα, ἐνῶ εἶχε προχωρήσει τὸ ἔργον, ἄκουσε ὁ Vaca Gavro, νὰ τόνε κράζῃ ὁ Ὅσο. Ἐτρεξ' ἐκεῖ, καὶ εἶδε τὸν Ὅσο μὲ τὴν

ράχη ἀκουμπισμένη στὸν τοῖχον τοῦ πηγαδιοῦ καὶ μὲ τὰ χέρια ἀπάνου στὰ λυγισμένα γόνατα· ἔτρεμε σύκορμος καὶ τὸ κεφάλι του κρεμότανε πάνου στὸ στήθος του. Τὰ χεῖλια του εἶτανε ξεδαμένα, κι' ἀπ' τὸ κούτελό του πηδοῦσαν χοντροὶ κόμποι ἰδρώτα. Πῆδηξε μέσα στὸ λάκκον καὶ τὸν ἔπιασε ἀπὸ τοὺς ὤμους ρωτώντας τὸν τί εἶχε. Τὰ χέρια του ὅμως καθὼς τ' ἀκούμπησε ἐπάνω στὸν Ὅσον ἄρχισαν νὰ τρέμουνε μαζί του κ' ἔπειτα τὸν ἐκλόνησε δόλοκληρον ἕνας δυνατὸς σπασμός. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ μιὰ σολόδα ἀνεμου ἐγέμισε τὰ μάτια του χόματα. Ἐπετάχτηκε ἔξω, παρατώντας τὸν Ὅσον καὶ τοῦ φάνηκε πὼς βρέθηκε σὲ μαῦρον χάος. Ὅταν ἄρχισε νὰ ξανασυνέρχεται, μιὰ τρομερὴ ταραχὴ τόνε κατεῖχε. Ἐκαμε νὰ σκεφτῆ μὰ δὲ μποροῦσε, μονάχα μιὰ χλωμὴ ἐντύπωση σχεδιαζότανε στὸ νοῦ του, πὼς κάτι ἔβλεπε μέσα στὸ κεφάλι του. Ἐπειτα ξαναβύθισε στὸ μαῦρον χάος. Συνῆρθε ἀπότομα καὶ στ' αὐτιά του ἐδοῦλξε ἀκόμα τὸ γαύγισμα κάποιου Ὑδρας τοῦ Ταρτάρου, μὰ τίς φωνὲς τώρα τίς ἄκουε σιμά του. Ἐπειτα ξεκαθάρισε τὴ φωνὴν τοῦ Ὅσου ποῦ ἐκλαίγε καὶ ποῦ ἔλεγε: «Ξεκούρασε με σενιὸρ Leocadio! σενιὸρ Leocadio!». Σὲ μιὰ στιγμὴ ὁ Ὅσο πετάχτηκ' ἔξω ἀπὸ τὸ πηγάδι μὲ τὸ κούτελο πληγωμένο καὶ τὸ στόμα κομμένο, μὰ ξανάπεσε μέσα στὸ πηγάδι τρομασμένος. Ὁ Vaca Gavro ἔφυγε ἀπὸ κείνον τὸ μέρος καὶ ξαναγύρισε σπιτί του. Ἡ τρικυμία κράτησε καὶ τὴν ἡμέρα ἐκείνη καὶ τὴν ἄλλη. Τὴν ἄλλη νύχτα δὲ μποροῦσε νὰ κοιμηθῆ, καὶ πῆγε νὰ βρῆ τὸν Ὅσον. Τὸν εἶδε ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ θύρα τῆς κουζίνας νὰ σαλεύῃ μέσα σὰ σκιά. Τὸν ἔκραξε, μὰ δὲν ἔλαβε ἀπάντησιν. Ἄναψε ἕνα φανάρι καὶ τὸν εἶδε κουβαριασμένο σιμά σ' ἕνα βαρέλι μὲ τὰ μούτρα κατὰ τὸν τοῖχον. Ἡμισὴ πλάτη του εἶτανε γυμνή. Πρὶν προφτάσῃ νὰ ἰδῆ καλύτερα, ἔφασε μιὰ κατακεφαλιά σύρριζα στὴ μύτην, καὶ τοῦ φάνηκε πὼς ἀπὸ τ' ἀνοιγμένα του ἄρκανα πηδοῦσε ἕνα συντριβάνι ἀπὸ αἷμα. Τοῦσπασε καὶ τὸ φανάρι. Ἐβγήκε σιγά, σιγά ἔξω. Ἡ μύτη του ἔστεκε στὴ θέσιν τῆς καὶ δὲν ἔτρεχε διόλου αἷμα. Τὴν ἄλλη μέρα ξαναπῆγε κ' ἔκραξε τὸν Ὅσον μὲ μαλακὴ φωνή, μὰ ἐκεῖνος δὲν ἀπάντησε, τὴ δευτέρῃ φορὰ ποῦ τὸν ἔκραξε, ἐκεῖνος χωρὶς νὰ μιλήσῃ ἄρπαξε τὴ γάζα καὶ τῆς ἔκοψε τὰ πόδια. Στὸ πρόσωπό του σφύριξε μιὰ βιτσιά. Ξεκρέμασε τὸ πιστόλι καὶ χτύπησε τὸν Ὅσον στὸ πόδι. Τὴν ἄλλην ἡμέρα τὸν ἐσκότωσε κι' ὅπως τὸν ἔπερνε ἔξω ἀπὸ τὴν κουζίνα, εἶδε στὸ στήθος χαραγμένα τὸ ὄνομα: Pedro Cazas—1530. Ἐἶτανε ὁ ἰσπανιόλος κουρσάρος ποῦ εἶχε σκοτώσει τὸν προσπάπου του, τὸ Leocadio Calvo, καὶ ζοῦσε ἀκόμη τότες, ποῦ εἶτανε 1873. Ὅταν σὲ λίγο κατέβηκε στὸ μέρος ποῦ ἀνοίγαν τὸ πηγάδι, ἐπλησίωσε καὶ στὸ δάθος εἶδε ἕνα σκέλεθρον ἀνθρώπινον δεμένο ἀκόμα στὶς κλειδοσῆς του. Εἶχε καρφωθεῖ ζωντανὸς καὶ ταφεῖ. Ὅπως ἔκαμε νὰ βγῆ ἔξω ἀπὸ τὸ πηγάδι, εἶδε ἕνα μακρὸν σπαθί, κ' ἐπά-

νου ανακάλυψε τη μάρκα του Gata, που κατά το 1500 έφτανε στη Λισαβόνα τα καλύτερα σπαθιά. Στο άλλο μέρος του σπαθιού εΐτανε γραμμένο το όνομα! Leocardio Calvo. Τόν είχε θάψει εκεί ζωντανόν ο Cazas, που πρό δλίγου είχε σκοτώσει αυτός!

Μαζί με κάτι προλόγους και με κάτι επιλόγους, που ξεκαθαρίζουν την ψυχολογία του ήρωα του έργου, και συμπληρώνουν το ιστορικό, αυτή είναι η υπόθεση.

Ο κ. Κόντογλου μάς εξωγράφισε έναν τύπο μισομορφωμένου εκφυλου, νευρασθενικού και μισότρελλου ανθρώπου πώζησε κάποιον καιρό με τα καρδιά.

Φανερά, πώς τα όσα εξιστορίζει ο ήρωας του έργου, δεν είναι παρά μια δυνατή ψύχωση, μια φαντασιοπληξία, ανακατωμένη με την πραγματικότητα. Και το πλήθος των θαλασσινών παρατηρήσεων που υπάρχουν σκόρπιες μέσα στο έργο, και παρουσιάζουν παραστατικώτατα το ναυτικό τύπο, τις όποιες ξμαθε ο κ. Κόντογλου κατά τα διάφορα ταξίδια του, όμοίως είναι ανακατωμένες με φαντασία και πραγματικότητα.

Γι' αυτό πρέπει και ο αναγνώστης του έργου αυτό να μη δώσει και πολλήν ευκολοπιστία σ' αυτές. Ο τύπος που τις διηγείται, είναι φρενόπληχτος, κι' αν εΐταν ανάγκη να αναφερθούν για να φανή ο θαλασινός τόπος, δεν εΐταν ανάγκη να αναφερθούν, γιατί δε θάσταν σ' άνθρωπο πώζασε τα σύνορα του φανταστικού και πραγματικού Κόσμου. Ο φρενόπληχτος αυτός τύπος εκυριεύτηκε από την ιδέα πως ο Cazas, ο φονιάς του προσπάτου του Leocardio Calvo, έξοσε ακόμα, και πως τον ευρηκε στα χαμένα νησιά μέσα στον Όκεανό, πως εκεί ανακάλυψε τον τρόπο, που σκοτώθηκε ο προσπάτου του, και πως αυτός, ο τελευταίος απόγονος του Calvo, έσκότωσε τον Caza με το χέρι του. Και αυτό, που διατηρούσε την αντίληψη πως στους άλλους ανθρώπους θα φαινότανε άπιστευτο, ζητεί να το πιστέφουνε και οι άλλοι, όπως το πιστέφει αυτός που το είδε με τα μάτια του.

Το όλο έργο διαβάζεται μ' ευχαρίστηση. Η φράση του είναι απλή και παραστατική. Έχει πολύ ζωντότητα το γράψιμο αυτού του βιβλίου. Η γλώσσα ρέει, μ' όλους τους τοπικισμούς που έδω κ' εκεί ξεφεύγουν του συγγραφέα. Με δύναμη ζωγραφίζει την ώρα που πιάνει η κρίση τον ήρωά του, όταν ο Όσο ξεσκάθει τα λείψανα του Leocardio Calvo. Και δεν ηξέρω πως θα τώκρινε ένας κλινικός γιατρός φρενοκομείου, μα νομίζω πως εΐνε ψυχολογικά αποτυπωμένη. Το μέρος αυτό άλλως τε είναι και το κύριο σημείο του βιβλίου, και ο συγγραφέας μ' επιτυχία κατώρθωσε να το ανυψώσει απ' όλα τα άλλα. Ο αναγνώστης όμως του βιβλίου, πέρ' απ' αυτό, δεν έχει τίποτα άλλο να ζητήσει. Ο συγγραφέας ήθέλησε απλώς να μάς ζωγραφίσει έναν τύπο ναυτικού εκφυλου φρενόπληχτου που την άρρώστια του την έφερνε κλη-

ρονομημένη από τους προγόνους του, από κείνους ίσως που πρωτοπήγανε στην Αμερική και μεταφέρανε στην Ευρώπη την σύφιλη, και τίποτα άλλο. Μια περιγραφήμιας εκδήλωσης, χωρίς την πρόθεση να εξαιτάση βαθύτερους ψυχολογικούς λόγους επιστημονικούς, ή ανθρώπινους. Είναι σα να πάη κανείς στο φρενοκομείο, και ν' ακούση έναν τρελλό να διηγείται την ψύχωση του, κι' αυτή τη διήγηση να την αποτυπώσει έπειτα στο χαρτί. Αυτό έκανε και ο κ. Κόντογλου, άγνωσ αν συνάντησε κανέναν τέτοιον τύπο, ή τον έπλασε μόνος, μα εκείνο που ξέρω είναι πως τον έπλασε ζωντανό, και με πολύ ζωηρότητα.

ΓΕΡ. ΣΠΑΤΑΛΑΣ

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

(Έπειτα από άπαιτηση του κ. Α. Π. σύμφωνα με τον «Περί τύπου νόμον» δημοσιεύεται το ακόλουθο γράμμα).

Φίλε «*Εσπερε*»,

Θά μου επιτρέψεις ν' άπασχολήσω και πάλι τις στήλες σου με το . . «Φως που καίει» Την άφορμή αυτή μου τη δίνει ο γνωστός θεωρητικός και άπροσκάλεστος άπολογητής της κομμουνιστικής πολιτείας, ο ψευτοαριστοκρατίζων ποιητής της καχεκτικής ποιήσης, ο θεματογραφών πορνογράφος («*Άμοιρο λολάκι*») κ. Φ. Γιούλλης.

Καταλαβαίνεις λοιπόν γιατί ξιπάζεται ο αντιπρόσωπος αυτός της κατώτερης τέχνης μπροστά σε ποιητικά δοκίμια—δραματικές προσπάθειες—όπως το «Φως που καίει» και τα βρίσκει «*άτρια ποιητικά έργα καλά δεμένα, καλά τελειωμένα*» κι' ακόμα τέτοια που κλείνουνε όλες τις κοσμοθεωρίες και βγάζουνε και *μαξιμ* ζωής.

Για τον ίδιο λόγο δε βρίσκει κανένας υπερβολικό πως παρόμοιοι θαυμαστές μιλάνε με τέτοιο ζωώδικο ενδιαφέρο για τα υλικά αγαθά και την άνεση και έξαρτούνε τις όμαλές σχέσεις των ατόμων μονάχ' απ' αυτά σαν ή ήθικη και πνευματική άγωγή να ήτανε κάτι τι πιό δεύτερο που μπορεί ν' άγαπτηχθεί σε μια τέτοια άποτελμάτωση!

Αυτά είχα να σου πώ, φίλε «*Εσπερε*» για το «Φως που καίει».

Όσο για τον κ. Φ. Γ., μπορεί να διαβάσει και να φχαριστιέται με τέτοια έργα και να ικανοποιούνται έτσι τα *κοιλιακά* . . όνειρά του, θά μου επιτρέψει όμως να νομίζω ότι ο χαρακτηρισμός: «*μυϊγες*» για . . κάποιους κριτικούς εΐνε άστοχος γιατί ο κ. Φ. Γ. και ως εμφάνιση και ως ποιητική εκδήλωση τον . . ενσαρκώνει.

Άθήνα, Μάρτης.

Με άγάπη
Α. Π.

ΒΕΛ. ΦΡΕΡΗ

“ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙΑ,”

(ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΣΕΙΡΑ ΠΡΩΤΗ)

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Μια νύχτα άγωνίας. — Ο άθεος κι ο άναρχικός. — Διαζύγιο. — Σαλώμη. — Κι όλη γύρω ή φύση γελοΐσε. — Μη χειρότερα. — Ο εκδικητής. — Βρυκόλακες. — Οί δράκοι είδαν το φως τους. — Ο Σημαδεμένος. — Η Ρηγοπούλα Λεία. — κ. ά.

ΕΚΔΟΣΗ

“ΕΣΠΕΡΟΥ,”

ΣΥΡΑ

ΕΛΑΒΑΜΕ ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ:

«*ΜΟΥΣΑ*».—Μηνιαία έκδοσις. Διευθυνταί: Νάσος Χρηστίδης, Π. Γ. Καλλιγιάς, Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος. Γραφεία δδδς Δραγατσάνιου 6β Άθήνας.

«*ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ*». Καλλιτεχνικόν περιοδικόν εκδιδόμενον κατά μήνα εν Άθήναις Διευθυντής: Δ. Ι. Καλογερόπουλος συνδρομή έτησία: Δρ. 20, το τεύχος Δρ. 2.

«*Ο ΦΑΡΟΣ*».—Δεκαήμερο Φιλολογικό Περιοδικό. Γραφεία: Σίδε Μιτουάλη 30 Άλεξάνδρεια.

«*ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ*».—Μηνιαίον περιοδικόν. Διευθύντρια: Εύγενία Ζωγράφου. Όδδς Μαινάνδρου 83. Άθήνα.

«*ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ*»: Μηνιαίο περιοδικό. Γραφεία Έγνατίας 351. Θεσσαλονίκη.

«*ΕΥΑ ΝΙΚΗΤΡΙΑ*». Μηνιαίο περιοδικό. Δ/τρια Μαριέττα Γιαννοπούλου. Ζάκυνθος.

«*ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ*». Μηνιαίο περιοδικό. Όργανο του Συλλόγου των Υπαλλήλων της Έταιρίας Eastern. Διευθυντής Π. Χάμπας, επί της ύλης Α. Άθανασόπουλος. Σύρα.

«*ΕΠΙΤΑΝΗΣΙΑΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ*» Μηνιαίο περιοδικό. Διευθυντής: Εκδότης: Π. Α. Άβούρης. Ζάκυνθος.

«*ΑΝΘΩΝ*».—Δεκαπενθήμερο Φιλολογικό και Έγκυκλοπαιδικό περιοδικό. Ίδιοκτήτης Β. Δάφνης. Διευθυντής Γ. Λευθεριώτης. Το φύλλο Δραχ. 1. Κέρκυρα.

«*ΚΟΙΝΟΤΗΣ*» Έβδομαδιαία πολιτική επιθεώρησις. Διευθυντής Δρ Ντίνος Μαλούχος. Μητροπόλεως 44. Άθήνα.

«*Ο ΦΑΡΟΣ*» Φιλολογικό περιοδικό που βγαίνει στο Βόλο.

«*ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ*».—Ίδιοκτήτης—Διευθυντής: Γεώργιος Δ. Πατρικάκος. Leipzig-co, Eliseustr 163 H.

«*ΕΛΛΑΣ*». Όργανο του Γερμανο-έλληνικού Συνδέσμου. Συνδρομή έτησία Δραχ. 50. Hamburg.

«*ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΑΡΑ*».—Παιδικό περιοδικό εικονογραφημένο. Διευθυντής Άρ. Ι. Ράλλης. Γραφεία δδδς Εύριπίδου άριθ. 6 Άθήνα.

«*ΝΕΑ ΖΩΗ*».—Άλεξάνδρεια (Άίγυπτος). Τιμή τεύχους Γρ. 10, για την Ελλάδα Δραχ. 6.

«*ΑΡΓΩ*».—Όργανο Έλλην. Νσανικής Ένωσης. 13 rue Stamboul, Alexandrie.

«*LIBRE*».—Directeur m. Louis Roussel. Rue Sina 31, Athènes. Prix 0,75 centimes.

«*L'EUROPA ORIENTALE*».—Rivista mensile pubblicata e cura dell'istituto per l'Europa orientale. Via Nazionale, 89. Roma.

«*NIA STANDARDO*»: Organo dil komunista Ido—Federaro internaciona (Kifintern) Abonopreco: Grekia 25 D. Redaktero: Moska (Soviet-Rusia) Arbat 5, chambro 11. Theodoro Tsaveas, Ido-Kontoro Syra.

Έπίσης ελάβαμε τα βιβλία: *Μ. Φιλήντα*: ΠΑΙΔΙΟΥ ΕΡΩΤΕΣ κι άλλα τέτοια, *Δρος Α. Σκουφοπούλου*: ΠΑΛΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΕΣ ΙΔΕΕΣ, *Η. Δελφού*: ΤΡΙΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ, για τα όποια θα μιλήσουμε στο έρχόμενο.

ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ «ΑΘΗΝΑ»

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΗΜΕΡΕΣ

Η ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΩΝ

Έπιμελεία Άδ. Α. Παπαδήμα.

Βαββ

ΑΓΓΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΖΩΗΣ
"THE CONSOLIDATED,"
COMPANY LIMITED
(Έγκριμένη εν Έλλάδι δια Β. Διατάγματος).

Κεφάλαιον και 'Αποθεματικά
τὴν 31 Δεκεμβρίου 1921.

ΛΙΡΑΙ ΑΓΓΛΙΑΣ 2,070,982 16/6.

'Ασφαλιστήρια ἀπρόσβλητα ἰσχύοντα καθ' ἅ-
πασαν τὴν ὑφήλιον.

Γενικὸς Πράκτωρ Νομοῦ Κυκλάδων
ΑΝΤ. ΣΠ. ΚΟΚΚΙΝΗΣ

Νομικὸς Σύμβουλος
Ε. Προχεράρης

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΠΥΡΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
"Ο ΦΟΙΝΙΣ,"
(Έγκριμένη εν Έλλάδι δια Β. Διατάγματος).

Κεφάλαιον και 'Αποθεματικά
τὴν 31 Δεκεμβρίου 1921.

ΔΟΛΛΑΡΙΑ 24,014,028 33

Γενικὸς Πράκτωρ Νομοῦ Κυκλάδων
ΑΝΤ. ΣΠ. ΚΟΚΚΙΝΗΣ

Νομικὸς Σύμβουλος
Ε. Προχεράρης

